

STAMPFEL-FÉLE
TUDOMÁNYOS ZSEB-KÖNYVTÁR.

— 82. —

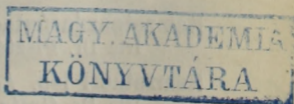
ÁRUÜZLETI SZOKÁSOK.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

MATAVOVSZKY BÉLA,

A GYŐRI FELSŐ KERESK. ISK. IGAZGATÓJA.

POZSONY. 1901. BUDAPEST.

STAMPFEL KÁROLY KIADÁSA.

STAMPFEL KÁROLY kiadásában

POZSONYBAN

megjelent

KERESKEDELMI ZSEBKÖNYVEK.

Áruisme Lexikon. Ára 2 korona 40 fillér.

Irta Dr. Koos Gábor.

Áruisme és technológia. Ára 4 korona.

Irta Dr. Asbóth Sándor.

Áruüzleti szokások. Ára 60 fillér.

Irta Dr. Matavovszky Béla.

Földrajzi és statisztikai zsebatlasz. Ára 5 kor.

Kiadta Hickmann-Péter.

Kereskedelmi isme. Ára 2 korona.

Irta Jónás János.

Kereskedelmi jog. Ára 60 fillér.

Irta Dr. Berényi Pál.

Kereskedelem története. Ára 60 fillér.

Irta Dr. Stirling Sándor.

Levelező gyorsírás. Ára 60 fillér.

Irta Bódogh János.

Magyar váltójog. Ára 60 fillér.

Irta Dr. Berényi Pál.

Nemzetgazdaságtan. Ára 5 korona 60 fillér.

Irta Dr. Pisztóry Mór.

Nemzetközi jog. Ára 60 fillér.

Irta Dr. Gratz Gusztáv.

Szervezetlen chemia. Ára 2 korona.

Irta Dr. Asbóth Sándor.

Szerves chemia. Ára 2 korona.

Irta Dr. Asbóth Sándor.

Vita gyorsírás. Ára 60 fillér.

Irta Bódogh János.

*Általános határozatok. (Budapesti
tőzsde.)*

A budapesti áru- és értéktőzsdén kötött ügyleteket az ott divó szokások értelmében kell teljesíteni.

A kötött ügyletekről a szerződő felek egymástól írásbeli nyilatkozatot követelhetnek, melybe belefoglalandók az ügylet összes feltételei.

Alkusz közvetítésével kötött ügyleteknél az alkusz a jogosított és kötelezett fél. A megbízóval szemben közvetlenül csak külön írásos nyilatkozat alapján érvényesítheti jogait a másik fél.

Ha a szállítandó áru mennyisége „körülbelül“ (circa) kifejezéssel lett megjelölve, akkor az eladó a megnevezett mennyiségnél 5%-al többet vagy kevesebbet is szállíthat.

„Waggon-rakomány“ kitétellel megjelölt mennyiség alatt 100 q értendő.

A „vasutnál“ „hajónál“ vagy „raktárból“ átveendő vagy odaszállítandó kitétel, az illető árúnak a megnevezett helyen való átvételére vagy átadására kötelez. A költségmentesen (franco) vasúthoz, hajóhoz vagy raktárba való szállítás kikötése a vevőt arra kötelezi, hogy az árut az illető helyen, költségmentesen adja át.

Ha az van kikötve, hogy az áru hajóba vagy waggonba berakva adandó át, úgy az eladó viseli a feladás összes költségeit, beleértve ebbe a berakodási és a mázsálási díjakat is. A waggonról, hajóról azonban a vevő tartozik gondoskodni.

Ha a vevő az árut „megszemlélte és jónak találta“, úgy az eladót e nyilatkozat az áru minőség-

gére nézve a felelőség alól fölmenti; tartozik azonban az árút az átvételig a kereskedő gondosságával megőrizni.

Ha olyan árúról van szó, mely meghatározott minőség v. súly szerint lesz eladva, ugy az eladó köteles a szokásszerű feltételeknek megfelelni; ettől csak akkor van felmentve, ha azt „minőségi súly iránt való jótállás nélkül“ adja el.

A teljesítés idejére nézve

„a hó elseje“ 1-től 10-ig,

„a hó első fele“ 1-től 15-ig,

„a hó második fele“ 16-tól a hónap utolsó napjáig tart;

„a hó közepe“ alatt 15-ike,

„a hó vége“ alatt a hónap utolsó napja értendő.

„A hajózási évad megnyilta után“ való szállítás ideje alatt a tőzsde által közhírré tett hajón való szállítás megkezdése után eső 6 hét értendő.

„Vasuton“ „utban levő“ „uszó“ árú alatt az értendő, mely az ügylet megkötésekor a vasuton fel van adva, illetőleg a hajóba már be van rakva.

Ha az árút a „vevő tetszése szerint“ való szállításra adták el, ugy, a szállításra való felszólítás (felmondás) után, az árút Budapesten 2 nap, vidéken pedig 5 nap mulva az átadásra el kell készíteni.

Ha a szállítás felmondásra teljesítendő, ugy a felmondást ajánlott levélben, vagy pedig a tőzsde titkári hivatala útján kell teljesíteni. Vasárnap és közönséges ünnepen nem lehet felmondani; a felmondás napját nem számítják bele a kikötött időbe. A felmondási idő utolsó napja a teljesítés határnapjának tekintendő.

Ha a teljesítésnek egy bizonyos idő alatt meg kell történni, de a felmondási napokra nézve a felek nem állapodtak meg, úgy Budapesten teljesítendő

szerződésnél két, a vidékre vonatkozó szállításnál pedig öt nap a felmondási idő.

Felmondás nélkül a szállítási idő utolsó hétköznapiján, déli 12 órakor, az áru egész mennyiségének átadásra készen kell állani.

Ha a teljesítés határnapja vasárnapra vagy valamely közönséges ünnepre esik, úgy az átadásnak, illetőleg átvételnek a reakövetkező hétköznapon kell lebonyolíttatni.

Az „egy hétén“ „fél hónap“ „egy hónap“ stb. alatt teljesítendő ügyleteknek a kikötött idő leforgása alatt kell megtörténi.

„Azonnali“ szállításra eladott áru Budapesten az ügylet megkötésére következő hétköznap délután 3-ig, megelőző szóbeli vagy írásbeli értesítés után átvételre bemutatandó, az átvételt pedig a következő hétköznap reggel 8 órakor meg kell kezdeni; Budapesten kívül a szállításra nyolcz nap idő van. A megtekintésre vett és Budapesten fekvő árút köteles a vevő a kötést követő nap déli 12 órájáig megtekinteni és az átvételre nézve nyilatkozni; ellenkezőleg az eladó a szerződéstől elállhat. A kész minőségre vagy szállításra kötött ügyleteknél, köteles az eladó a vevőnek, ha kívánja, az átvételt megelőző napon délután 3—5-ig az árút bemutatni, annak alapos megtekintését megengedni és belőle neki 1 kg, illetőleg (ha folyadék) $\frac{1}{2}$ l. mustrát ingyen adni.

Ha valamelyik esetben az átvételt az eső késlelteti, úgy a fekbér mind a két félnek közös kiadása.

Ha az eladott, illetőleg vett áru 1000 q nál nem több, úgy egy nap alatt; ha pedig ennél több, naponkint legalább 1000 q szállítandó. Vidéken történő szállításoknál az egy nap átadandó, illetőleg átveendő áru mennyiségének 500 q-nak kell lenni.

Ha az eladott árú 1000 q-nál több, úgy az több helyiségben, de legalább 500 q részletekben mutatandó be. Az átadással, illetőleg átvétellel járó kiadások, ha a kötés nem történt „költségmentesen“, kétharmadrészben a vevőt, egy harmadrészig pedig az eladót illetik a gabonaneműekre vonatkozó ügyleteknél; más árúknál az eladó csak a földszintén való átadásra és a mérlegre való állításra kötelezhető.

Ha a vevő az árút az átadás helyéről elviteti, akkor annak minősége ellen már nem tehet kifogást. A tőzsdei szokások alapján kötött ügyleteknél, az árú minőségének végérvényes megbírálása, a tőzsde tanács tagjai közül alakított szakértő bizottság által történik.

A kikötötnél jobb minőségű árút nem lehet visszautasítani.

A mustra szerint, vagy megtekintésre eladott árú esetleges hibáiról az eladó köteles a vevőt határozottan értesíteni, mert különben, a megtekintés vagy a mustra daczára is, köteles egészséges árút szállítani. A mustra szerint eladott árút köteles az eladó, a vevő kívánságára, saját pecsétjével, vagy hivatalos pecséttel lezárva átadni, mert különben csak akkor szolgál az árú minőségének megítélésére, ha mindakét fél elismeri annak eredetiségét. A minőség ellen való kifogást, ha az eladó vagy annak megbízottja az árú megtekintésénél vagy átadásánál jelen van, azonnal meg kell tenni.

Ha az árú más helyről lesz elküldve, akkor a vasuti vagy hajóértesítvény átvételét követő hét-köznapi köteles a vevő az árút megvizsgálni és kifogásait az eladóval táviratban vagy, ha az illető helyen távirat nincs, ajánlott levélben közölni.

A kifogásolt árúból mustrát kell venni; a más helyről jövő árúból hivatalos uton.

Ha az átvételre bemutatott áru ellen, akár egészben akár részben, a szakértő bizottság elismeri a kifogás jogosultságát, akkor az eladó Budapesten három nap alatt, Budapesten kívül pedig öt nap alatt új bemutatásra köteles; ha az áru ekkor sem felel meg a követelmenyeknek, úgy a másik fél: a) követelheti kárának megtérítését; b) megvetetheti az egész árut megfelelő minőségben és követelheti beigazolt kárának megtérítését; c) követelheti a minőség által indokolt árkülönbözetet; d) elállhat a szerződéstől.

Ha azonban a szakértő bizottság a kifogások jogosultságát el nem ismeri, úgy a vevő köteles az eladónak minden igazolható kárát megtéríteni.

A fizetés az áru átadásakor az áruszámla ellenében teljesítendő; ha az áru részletenként lesz átadva, akkor követelhető az egyes átadott részletek ára külön-külön is. Így ha az átadás több napig tart, akkor a naponként átadott áru kiegyenlítését is lehet követelni.

A lejárattal előtt teljesített fizetés után kamatot vagy scontót nem lehet levonni.

Ha számla egyes tételei ellen a vevőnek kifogása van, azért a többi tétel értékét ki kell fizetni. Ha a fizetés feladóvevény ellenében teljesítendő, akkor az ellenérték csakis ezen okmány bemutatása után követelhető.

Ha költségmentesen vasúthoz szállítandó, vagy feladóvevény ellen fizetendő áru felvételét forgalmi akadályok miatt a szállító vállalat megtagadja, akkor a készen tartott áru átvételét és értékének kifizetését az eladó a vevőtől megkövetelheti, ha pedig az ezen követelés teljesítését megtagadja, akkor az eladó jogosítva van az árut a vevő költségén raktárba helyeztetni. A vevőnek azonban jogában áll a vasúthoz vagy hajóhoz való szállítás költségeit a vétel-

árból levonni. Ha az árú valamely megnevezett állomásra való szállítás kikötésével lett eladva, a vevő ugyanazon termelővidék más állomására is szállíthat, de az esetleges továbbszállításra nézve a fuvardíj-különbözet elszámolandó.

Ha az árú valamely vasuti vagy hajóállomáson adandó át, akkor annak súlya az illető állomáson eszközölt mérlegelésről adott hivatalos okmánynyal igazolandó. Ha az eladó a hivatalos mérlegelést elmulasztja, akkor az átvevőnek jogában van azt eszközölni és a mutatkozó hiányt az eladónak meg kell téríteni. Ha egyik fel sem mázsáltatja meg az árút hivatalosan, akkor a fuvarlevélben kitett súly mérvadó.

Ha akár az eladó, akár a vevő az átvételre, illetőleg átadásra nézve késedelmeskedik, akkor a másik fél követelheti a késedelmeskedőtől a szerződés teljesítését és a késedelemből eredő kárának megtérítését; de jogában áll az is, hogy a szerződéstől elálljon, vagy hogy a késedelmes félrovására a szerződés által kikötött árút eladja, illetőleg a piaci árak figyelembevételével megveszi és az ár-különbözetet és más költségeit megtérítteti; esetleg azon különbözet megtérítését követeli, mely az illető hely piaci ára és a tőzsdén jegyzett ár között mutatkozik, végül követelheti beigazolt kára, illetőleg elmaradt nyereségének megtérítését. A késedelmes féllel azonban közölni kell, a késedelem második hétköznapján, vagy ajánlott levélben, vagy a tőzsde titkári hivatala útján, hogy a kárpótlásra nézve a felsorolt esetek közül melyiket akarja követni. A késedelemre nézve támasztandó igényeket 30 nap leforgása alatt kell érvényesíteni.

Ha valamely fél a szerződésszerű teljesítés előtt fizetéképtelen lett, akkor a másik félnek jogában áll, a tőzsdetanács által megállapítandó határ-

idő alatt, az ügyletet lebonyolítani és a szerződés által kötelezett, de fizetése képtelenné lett féltől a bevásárlási árkülönbözetét és a vétel körüli költségeinek megtérítését követelni.

Határidőre szóló ügyletek alatt olyan adás-vételt értünk, mely szerződés szerűleg meghatározott időben, a tőzsdei szabályok által meghatározott mennyiségben és a szokásszerű minőségben szállítandó gabonaneműre, olajmagra, aszalt szilvára vagy szilvaizre vonatkozik, annak kikötésével, hogy a teljesítés helyének Budapestnek kell lenni.

A határidőre szóló ügyletekben szereplő árumennyiségeknek buza, zab és kukoriczára nézve egyezer, rozs, árpa és olajmagvakra nézve ötszáz, szilvánál és szilvaiznél százzal osztható számú métermázsára kell vonatkozniok.

A határidőre kötött ügyleteket a „Budapesti Giro- és Pénztár-Egylet Részvénytársaság“, illetőleg annak leszámoló irodája bonyolítja le; ép ezért ezen ügyletek ott bejelentendők.

A leszámoló iroda kiegyenlíti egymás között a történt kötésekét és, a mennyiben azok mennyisége valósággal kiegyenlíti egymást, csakis az árkülönbözetet számolja el. Felmondásra csakis a szállítási és átvételi egyenlegek kerülnek.

Az áru a szállítási hónap bármelyik napján felmondható. A felmondási idő öt nap; a felmondást hétköznap kell eszközölni, de a felmondás napja nem számít bele az öt napba. Ha a felmondás a szállítási hónap öt utolsó napjáig sem történt meg, akkor az illető árumennyiség a hónap utolsó napjára tekintendő felmondottnak.

A szállító köteles az átvevőnek a felmondott árut, legalább két nappal az átvétel előtt, pontosan megjelölni, bemutatni, belőle mustrát adni és annak részletes megszemlélését is lehetővé tenni.

Gyapot.

A gyapot a világforgalom egyik legfontosabb cikke, melyből igen sokat, átlag mintegy 14 millió bálra valót termelnek; egy-egy bál súlyát 400 angol fontnak számítva. (1 angolfont (lb) = 453·39 g).

A gyapot-termelés terén legfontosabb világrész Amerika, melynek ugy éghajlata, mint megfelelő talajviszonyai és kedvező közlekedési utai igen nagy méretűvé fejlesztették a gyapottermelést.

Amerikának legfontosabb termelői: Texas, Louisiana, Mississippi, Alabama, Florida, Georgia, Dél-és Észak-Carolina, Tennessee és Arkansas.

A legjobb gyapot Georgiában terem; itt terem ugyanis az oly nagyra becsült, hosszú szálú „Sea Island.“

A mennyiségre nézve első helyen áll Texas (1·6 millió bál), Mississippi (1 millió bál), Alabama (0·8 millió bál), Louisiana (0·5 millió bál), Dél Carolina (0·6 millió bál).

Amerika mintegy 5 millió bált juttat exportra, a többivel saját szükségletét fedezi.

Az amerikai gyapotnak főpiacjai: Galveston, New-Orleans, Mobile, Pensacola, Savannah, Charleston, Wilmington, Norfolk, Baltimore, New-York, Boston, Philadelphia, West-Point. Amerika után Kelet-India termel legtöbb gyapotot, de dacára a termelés évezredekre terjedő multjának, India meg sem versenyezhet Amerikával, a minek a főoka abban rejlik, hogy a termelés tökéletlen, de az éghajlati és a talajviszonyok sem oly kedvezők mint Amerikában; a közlekedési utak hiányossága pedig igen költségessé teszi a szállítást.

Általában véve az amerikai gyapot szép fehér, elasztikus és tiszta, egynemű árú, míg az indiai egyenlőtlen színű, hosszúságú és tisztátalan.

Indiának legfontosabb termelő területei: Bombay, Bengalia, Madras.

A keletindiai gyapot főpiacjai: Bombay, Calcutta, Madras, Tuticorn és Curachec. Az áratat Bombay szabályozza.

Nyugat-India szigetei (Portorico, Cuba és Haiti) szintén termelnek gyapotot, csakhogy a jövedelmezőbb kávé- és czukornád-termelés miatt csökkenő tendenciával.

Dél-Amerika államaiból is hoznak gyapotot a kereskedelembe; jelentős termelők: Venezuela, Brazília és Peru. A délamerikai gyapot cartagena és sabanilla-gyapot néven ismeretes. Afrikának is jelentős és folyton emelkedő gyapot-termelése van, különösen Aegyptom-, Algier-, Marokko- és Tunisban, továbbá Afrika nyugati partvidékein (Sierra Leone, Liberia, Kamerun). Az afrikai gyapot „Jumel“ vagy „Mako“ néven szerepel a kereskedelemben.

Az egész világon termelt gyapotnak főfogyasztója Európa, mert Anglia $\frac{1}{3}$ -át, Európa többi része pedig szintén $\frac{1}{3}$ -át dolgozza fel. Amerika a termelés $\frac{1}{4}$ -részét dolgozza fel. A gyapotkereskedelem első világgiaza Liverpool és ennek folytán e piac mérvadó ezen árúra nézve.

A gyapottal való kereskedésben, a minőség mellett, kiváló fontos szerepet játszik annak származása is.

A liverpooli piac után indulva szokták a gyapot származását megjelölni és erre nézve a „Liverpool Cotton Asociação“ elnevezései mérvadók.

Ezek szerint az északamerikai gyapot: Sea Island, Florida Sea Island, Upland, Texas, Orleans; a braziliai gyapot: Pernambuco, Ceara, Paraíba, Rio grande, Bahia, Maceio, Maranhão, Santos; a nyugatindiai gyapot: Fiji Sea Island, Tahiti Sea Island, West-Indian;

a peruui gyapot: Peru rough, Peru smooth, Sea Island;

az aegyptomi gyapot: Egyptian brown, Egyptian white;

A keletindiai gyapot: Bengal, Madras, Dhollerah, Omra, Bhaunagar, Broach, Tinivelly elnevezések alatt szerepel.

A minőség megjelölésére a következő kitételekkel élnek: 1. ordinary (leggyengébb minőség), 2. good ordinary, 3. low middling, 4. middling (átlagos, közepes minőség). 5. good middling, 6. middling fair, 7. fair (legjobb minőség).

A keletindiai gyapot minőségének megjelölése következőkép történik: 1. middling, 2. good middling, 3. middling fair, 4. fair, 5. good fair, 6. good, 7. fine.

A liverpooli megjelöléseket használják világszerte, kivételével a franczta piacoknak.

A gyapot említett osztályozásának megfelelő mintákat vagy standard-typusokat a liverpooli ügynökök (makler), a termelési helyek erre rendelt tényezőivel egyetértőleg, minden évben külön megállapítják és innen kapják a többi piacok is.

A gyapotot vasabrincscsal összeszorított bálokban árulják és brutto súlya alatt, a bál súlyát értik abroncsostul együtt. Ha angol font szerint fejezik ki a súlyt, ugy egész fontokra terjedő pontossággal, kilogrammban pedig $\frac{1}{2}$ kgig, menő pontossággal fejezik ki súlyát. Az angol font átszámításánál $100 \text{ fl.} = 45.35 \text{ kggal}$. A mennyiséget mindig bálszámra jelölik meg; így tehát a szállítandó mennyiségre nézve meglehetősen tág határok vannak kijelölve és így, határidőre szóló ügyleteknél, ezt a körülményt az eladó előnyére használhatja ki, mert lehetőleg apró bálákat szállít, ha időközben az árak emelkedtek és nagy bálákat

ad, ha az árak csökkentek. Erre nézve azzal lehet védekezni, hogy a bálók minimális és maximális súlyát kikötik. A bálók súlya északamerikai gyapotra nézve 180—220 kg között, keletindiai gyapotra nézve 140—200 kg között, aegyptomi gyapotra nézve 225—300 kg között, brasíliai gyapotra nézve 75—220 kg között váltakozhatnak. •

A bremai tőzsdén 100 bál északamerikai gyapot súlyát 20675 kgnak, texasi gyapotét 22593 nettó kgnak számítják. Szállításra kötött ügyleteknél az északamerikai gyapotból 100 bált 21995 kgnak bruttó, a texasi gyapotot pedig 24035 kgnak bruttó veszik.

Liverpool a legfontosabb gyapot-piacz, különösen effectív ügyletekre nézve, daczára annak, hogy a continens lehetőleg függetleníteni szándékozik magát az angol piac befolyásától.

Itt mindenfajta gyapottal kereskednek és jegyzik 100 angol font árát penceben.

A határidőre szóló ügyletek északamerikai gyapotra vonatkoznak és ezeknek alapját Upland „middling“ minőségű gyapot képezi, mely azonban nem lehet rosszabb „low middling“ minőségnél.

A Liverpoolban kötött ügyletek a következők:

1. Határidő ügyletek.
2. Liverpoolban raktárban levő gyapot eladása.
3. Érkező gyapotnak eladása.
4. „cf“ és „cif“ kikötéssel kötött ügyletek.

Az utóbbi ügyletek a legjáratosabbak, mert újabb időben az európai gyárosok közvetlen a termelő helyek piacairól szerzik be gyapotszükségleteiket, még pedig „cf“ és „cif“ és erre való tekintettel az európai főpiacok is alkalmazkodnak a szükséglet fedezésének ezen formáihoz.

A bremai piac 1886 óta lett igen fontos, mert akkor a bremai gyapottőzsde tagjaivá lettek a

németországi összes gyapotfonó- és szövőgyárosok és így közös érdekeik védelmére tömörülvén, Brémát fontos gyapotpiaczczá tették.

Az ott szokásos ügyletek a következők:

1. Bremában raktáron fekvő gyapotnak az osztályozás, vagy pedig mustra szerint való eladása;
2. Érkező gyapotnak eladása (to arrive);
3. Határidőre való eladás;
4. Gyapotnak cf kikötéssel való eladása.

Az árakat per $\frac{1}{2}$ kg. pfennigben jegyzik.

A Bremában fekvő gyapot eladása készfizetés mellett történik, egy évre számított 5% disconttal, az eladás napjától számított háromhavi határidőre; az érkező gyapot eladására nézve ugyanazok a feltételek, csakhogy a fizetés határidejét az átadás (Andienung) napjától számítják.

Hamburg a határidőre szóló ügyletekre nézve fontos piac.

Jegyzik egy $\frac{1}{2}$ kg árát pfennigben $1\frac{1}{4}\%$ decort levonásával.

Egy-egy kötés körülbelül 100 bál = 21500 kg nettó (10% több vagy kevesebb; de a szállított mennyiség nettó súlya 20000 kgnál kevesebb és 23000 kgnál több nem lehet).

Az ügylet alapját északamerikai „middling“ minőségű gyapot képezi, mely „low middling“ minőségénél rosszabb nem lehet, ezt a kikötést azonban enyhíti 5% franchise. Franchise alatt az értendő, hogy 5% „low middling“ minőségénél rosszabb gyapot is szállítható, csakhogy minden $\frac{1}{2}$ minőségi osztályért, melylyel a gyapot a „low middling“ minőségénél rosszabb, $\frac{1}{2}$ kg-onként $1\frac{1}{2}$ pfennig megterítés jár.

Havre, Marseille és Dunkerque a legfontosabb franciaországi gyapotpiacok. Jegyzik 50 kg árát francban.

Olaszország főpiacjai: **Velence, Nápoly és Genua.**

Ausztria főpiacza **Triest**, honnan főleg aegyptomi és keletindiai gyapotot szerez be; míg az észak-amerikai gyapotot Brema és Hamburg közvetítésével kapja. Triest csak transito hely és piaci szokásai nem foglalkoznak a gyapottal.

A bécsi tőzsde szokásai a gyapotkereskedésre is kiterjeszkednek.

A bécsi tőzsdének a gyapotra vonatkozó legfontosabb szokásai a következők:

A Bécsből, Triestből vagy más belföldi piacról történő szállításoknál, ha erre nézve más kikötést nem tettek, 100 kg-ként lemért száraz és jó állapotban levő árú értendő.

A közvetlenül Amerikából szállított gyapotnál 1⁰/₀, a Keletindiából, a Levanteből és Aegyptomból szállított gyapotnál természetes súlyfogyatkozásként 1¹/₂⁰/₀ calo vétetik figyelembe.

Ha más megállapodás nem történt, úgy az északamerikai származású gyapotnál 6⁰/₀, különben pedig eredeti tara lesz számítva. Az eredeti tara (Original-tara) alatt azt értik, mely a termelési hely piaczáról jött eredeti fakturában foglaltatik.

A gyapot ára 100 kgra netto értendő; általában véve 2⁰/₀ scontóval vagy négy hónapra szóló váltóellen; illetőleg 1¹/₂⁰/₀ scontóval három hónapi váltóellen. A fizetési határidő, piacon levő árúnál, az üzletkötés napjától, különben pedig az átvételre való felszólítástól számítandó.

Osztályozás alapján kötött ügyletekre nézve a iverpooli tőzsde megjelölései mérvadók.

A határidőre kötött ügyletekre nézve, amennyiben külön megegyezés nem jött létre, a bécsi áru-
tőzsde általános szabályzatai mérvadók.

A gyapottermelés területeinek főpiacjai:

É. Amerikában: New - Orleans, Charleston, Savannah, Galveston, New-York.

Ezekon a piaczkon 1 am. font gyapot árát (bruttosúlyban) jegyzik centben; a szállítás költségei szintén egy bruttofontra vonatkoznak, melyhez még hozzászámítanak 5° „ primage-t.

Az amerikai kereskedőházak árait, Németországra és Ausztriára való tekintettel, mindig angolfontra értik és penceben fejezik ki, cf Brema vagy Hamburg 6°/_o tarával; a fakturát is angolsúly szerint állítják ki. Fedezetül 90 vagy 60 napra kiállított (londoni vagy német czégre) látra szóló váltó szolgál.

New-York az É. Államok legfontosabb piacza, a hol igen fontosak a határidőre szóló ügyletek is.

New-York jegyzéseire való tekintettel figyelembe veendő, hogy azok a bruttosúlyra vonatkoznak; ami különösen az európai jegyzésekhez viszonyítva, igen fontos körülmény, mert az európai piaczkok jegyzései nettósúlyra értendők. Az amerikai és az európai jegyzések összehasonlításánál figyelembe veendő még a szállítási és a másnemű költségek is.

Igy az amerikai piaczkok jegyzése

5·59 cents

0·335 „ (6°/_o tara)

0·5 „ (szállítási költség)

0·112 „ (2°/_o költsége a bizt. díj beleértésével)

6·537 cents

Brazilia főkiviteli piaczkai Pernambuco és Bahia.

Jegyzik 1 arroba (14·7 kg) árát 100 milreis (papiros) szerint kifejezve.

A keletindiai gyapot főpiaczkai: Bombay, Calcutta, Madras és Kurrachee.

Bombayban a jegyzés és vétel, a belföldi forgalomra való tekintettel, pro candy vagy maund rupiában kifejezve történik; Calcutta, a belföldi

forgalomban, a factorei-maund árát jegyzi rupiában. Madras is úgy jegyez és vesz mint Bombay.

Az európai kereskedelemre való tekintettel vagy angol fontra, vagy 50 kgra vonatkoztatva lesznek az árak megszabva, még pedig „cf“ vagy „cif“. Trieszt, Velence, Nápoly, Genua, Marseille, Havre, Liverpool, London vagy Antwerpen. Valóságos tarát számítanak. A „cf“ történt ármegállapításnál a tengeri biztosítás díját a vevő fizeti. Mustrát a rendeltetési hely kikötőjében vesznek.

Aegyptom főkikötőhelye: Alexandria, jegyzik 1 cantar árát piaszterben; az európai piacokra küldött gyapotról szóló facturát is aegyptomi súly szerint állítják ki.

Az árszámításnál 1 cantart 98 angol fontnak számítanak.

Az árát megállapítása pro angol font penceben, vagy pro 50 kg francban történik, „cf“; Ausztriába pedig „franco Waggon Trieszt.“

Petroleum (Huile de naphte, petrole, bituman, petrolio).

A kőolajat négy nagy területen nyerik, u. m. az É. A., E. Államokban, Oroszországban, Romániában és Galicziában.

A nyers kőolajból különböző termékeket állítanak elő; ilyenek a benzin, a világításra való kőolaj és a maradék (Astatki, Massud), melyből kenőcsolajakat, esetleg vaselint, paraffint állítanak elő, vagy pedig tüzelő anyagnak használják fel.

Az utóbb említett alkalmazása a kőolaj maradéknak igen fontos, mert erre a célra igen drágán értékesíthető. Ez magyarázza meg azt a különben visszásnak tetsző jelenséget, hogy a nyers kőolaj olykor drágább, mint a raffinált.

A kőolajjal való kereskedésben különös fontos annak fajsúlya és fellángolási hőfoka (fire test, flashing point).

A kőolaj fajsúlyát a gyakorlati életben sűrűség-mérőkkel határozzák meg, és e célra rendszerint a Beaumé-féle scala használatos.

A fellángolási fok alatt azon hőmérsékletet értjük, melynél a kőolajból gyúlékony és levegővel keveredve robbanó természetű gázok fejlődnek. Ezen hőmérsékleti foknak lehetőleg magasnak kell lenni.

A fellángolási hőfoktól különbözik a gyuladási hőmérséklet; ez alatt azon hőfokot értjük, melynél a kőolaj tüzet fog és tovább ég. A gyuladási hőmérséklet (burning point) rendszeren 5—12'-al magasabban fekszik, mint a fellángolás hőfoka.

Egyesült-Államok. Az egyesült államok legkiadóbb kőolaj forrásai Pensylvaniában, New-York államban és Virginia nyugati részében vannak, de jelentős mennyiségű petroleumra akadnak California-, Colorado-, Indiana-, Texas-, Kansas- és Miszuriban is. Az Amerikában nyert kőolaj mennyisége 1898-ban 6323 millió kilogramm volt, ezzel egyidejűleg Oroszország termelése 7970 millió kilogrammra rugott. Ez volt az első eset, hogy az oroszországi termelés túlszárnyalta az amerikaiat.

Az amerikai kőolaj leginkább New-Yorkon és Philadelphian keresztül jut világforgalomba. Kivételre leginkább raffinált kőolaj kerül s csak ritkábban a nyers. Hazánkra nézve az amerikai kőolaj-export igen alárendelt jelentőségű.

A kőolaj árát az amerikai piacokon egy amerikai gallonra (3.785 l) vonatkoztatva cents-ben jegyzik. A külföldi forgalomra nézve a kőolajat olcsóbban adják, mint a belföldi forgalomban. A kőolajnak „Standard white“ minőségűnek, vagy annál jobbnak kell lenni és gyuladási hőfoka nem lehet

F 110°-on (43·4° C), fajsúlya pedig 44°;on alul a Beaumè-féle sűrűség mérő szerint. Az exportra szánt kőolajra nézve rendszeren a fellángolási hőfokot határozzák meg, és azt kívánják, hogy 70° F = 21° C-on felül legyen.

Egy gallon raffinált kőolaj súlyát 6¹/₂ angol fontnak, illetőleg 2·85 kgnak veszik.

Az árak rendszeren fob (free on board, franco Bord) vagy cif (cost, insurance and freight) értik. Az előbbi szerint (fob) az eladó köteles az árút hajóra, vagy vasuti kocsiba rakatni; míg az utóbbi (cif) kikötéssel az eladó viseli a hajóra szállítás valamennyi költségét, ezenfelül fizeti a szállítási díjat és a tengeri biztosítást.

A kőolajat hordókban (barrel a 49—50 gallon), vagy külön a petroleumszállításra berendezett tankgőzösökön továbbítják, vagy pedig csőrendszeren (Pipe lines) vezetik el. Az utóbbi szállítási módnál a nyers kőolaj tulajdonosa, a Pipe Lines társaságnak szállításra átadott kőolajról, elismervényt kap, mely elismervény (Certificat) ép úgy szerepel a börzeszerű üzerkedésben, mint valamely értékpapir.

A szállítási díjra nézve az a szokás, hogy a hordóban szállított kőolajnál 40 gallonra vonatkozik a díjtétel, 5°/_o-nyi primage beleértésével, shilling és pence-ben kifejezve; szokásszerűleg a hordóért is számítanak egy gallont.

A ládákban szállított kőolaj fuvardíja egy ládára vonatkozik és cents-ben van kifejezve, 5°/_o primage hozzászámításával. Ládákban ritkán szállítják a kőolajat és ilyenkor egy ládában két bádogedény van, melyekbe 5—5 gallon kőolaj fér. A tank-ban szállított kőolaj fuvardíja egy angol tonnára (1015 kg) vonatkozik, shilling-ben és pence-ben kifejezve. A számítás úgy történik, hogy a gallonok számát szorozzák 3·785-el (egy gallon ugyanis

3·785 l) és a kőolaj fajsúlyával és ezt a szorzatot elosztják 1015-el. Az amerikai kőolajkereskedést a „Standard Oil Trust“ uralja.

Budapest. A kőolajat 100 kg tisztasúlylyal, 20% bruttómegettérítéssel, hordóval együtt árulják. Ha az eladás netto-tara kikötésével történt, úgy a tarára nézve a pénzügyőrség hivatalos mérését veszik irányadónak.

Egy-egy hordó bruttó súlya legalább 165 kg és legfeljebb 200 kg legyen. A hordóknak jókarban levőknek, abroncsoltaknak és hüvelyk-ujjig megtöltve kell lenni. A határidőre kötött ügyletekben egy hordó kőolaj átlagos tisztasúlyát 145 kgnak veszik. Megjegyzendő azonban, hogy a határidőre kötött ügyletek ritkák.

A szokásszerű minőség: vitziszta (water white) és szokásszerűen fehér (standard white).

Szállítható belföldi, osztrák, orosz, amerikai vagy romániai nyers kőolajból finomított olyan olaj, mely nem gyulékony, jól ég, nem sűrűsödik meg színére nézve a standard white minőségnek felel meg. Szinre nézve a szokásszerű kőolajnak vitzisztának (waterwhite) vagy szokásszerűen fehérnek (standard white) kell lenni. Ha az illető kőolajat magyarországi vagy ausztriai nyers kőolajból finomították, akkor fajsúlyának, 15° C hőmérséklet mellett, 0·810—0·820 között kell mozogni.

Az orosz kőolajnak oroszországi nyers kőolajból finomítottnak, 15° C hőmérséklet mellett 0·817—0·827 fajsúlyúnak és majdnem vitziszta minőségűnek kell lenni.

Az amerikai kőolajnak amerikai nyers kőolajból finomítottnak, 15° C-nál 0·795—0·810 fajsúlyúnak, a standard white típusnak megfelelőnek és az amerikai kőolajat jellemző aetherszerű szagúnak (sweet odeur) kell lenni.

A romániai kőolajnak romániai nyers kőolajból finomítottnak és 15° C-nál 0.805—0.820 fajsúlyúnak kell lenni.

A gyulékonyagra nézve megkivánják, hogy az illető kőolaj fellángolási hőfoka, az Abel-féle készülékkel mérve, $+21^{\circ}$ C hőmérsékleten alul ne legyen.

Jól égőnek azt a kőolajat nevezik, mely 11 vonalas lapos égővel és közönségesen használt béllal ellátott helyes szerkezetű, teljesen megtöltött lámpában, közönséges lángmagasság mellett, 5 órai égés után, nem füstölög nem cikázik és lényeges változást nem mutat.

Még nem sűrűsödő az olyan kőolaj, mely 8° -ig lehűtve, nem válik kocsonyaszerű anyaggá. A kőolaj fajsúlya a tőzsde által használt hiteles sűrűségmérő és hőmérő segélyével lesz meghatározva; színének árnyalatát pedig a Schmidt és Häntsch-féle colorimeterrel döntik el.

A kőolaj fajsúlyára vonatkozó adatok $+15^{\circ}$ C hőmérsékletre vannak vonatkoztatva; a mennyiben a fajsúly meghatározása más hőmérsékletnél történt, annak 15° C-nak megfelelő átváltoztatása a m. kir. pénzügyminiszteriumnak 1887. évi 29.273 sz. a rendeletével kiadott táblázat szerint történik.

Olyan fogyatkozások, melyek a fajsúlyra, színre, szagra vonatkoznak az átvételnél, a helyszínén közlendők az eladóval; a gyulékonyág, égőképesség és a megsűrűsödés dolgában tehető minőségi kifogások pedig az átvételt követő második hétköznapi közlendők az eladóval, föltéve, hogy az árú még az átvétel, illetőleg szállítás helyszínén van.

A minőségre vonatkozó vitás esetekben az országos m. kir. chemiai intézet, a központi vegy-kísérleti állomás vagy ha az érdekelt felek valamely belföldi, az illetékes hatóság által elismert nyilvános vegy-kísérleti állomásban megegyeztek, annak elem-

zése mérvadó. A származás eldöntésére nézve is ez áll, ha az eladónak erre nézve bizonyítékai nincsenek.

A szállításra szolgáló edény (göngyölet) megértítés nélkül a vevőé, és az eladó nem köteles azt visszaváltani. Ha az érdekelt felek abban egyeztek meg, hogy a kőolaj vashordókban szállíttassék, akkor nem szokásszerű, hanem valóságos tarát számítanak. A vashordókat köteles az eladó 14 nap alatt visszaváltani, ha azokat sértetlenül kapja vissza, még pedig odaszállítva, a hol a vevő azokat kapta.

A tartánykocsikban (Kesselwaggon) szállított kőolaj tiszta súlyát átlag 10000 kgnak veszik; a kocsik megtöltéséről az eladó tartozik gondoskodni, a kiürítésről a vevő.

Oroszország. Az oroszországi kőolaj főlelőhelye a bakui kormányzóság területén van. Innen a kőolaj Baku-Tiflis-Batum utvonalon, vagy pedig Petrowskból Noworossiskig szintén vasuton jut el az általános forgalomba. Batumban gyűjtik össze a kőolajat és innen tankgőzösökön, vagy pedig ládáokban szállítják tovább. A tank-hajókon forgalomba hozott kőolaj ára cif értendő. Az oroszországi kőolajkereskedésnek, főhelyei: Baku, mint a termelési terület főpiacza; Batum és Noworossisk pedig az exportra való tekintettel; a belföldi forgalom szempontjából: Zaritzin, Saratow és Nischni Nowgorod. A jegyzés egy pudra (16.38 kg), kopekekben kifejezve, vonatkozik, még pedig a belföldi forgalomban adóval, a külföldi forgalomra nézve pedig adó nélkül.

A fellángolási hőfok 28° C (22.4° R), melynek megállapítása az Abel-Pensky-féle készülékkel történik; ezt a hatóság igen szigorúan ellenőrzi és Bakuból, erre vonatkozó hatósági bizonyítvány nélkül, nem szabad kőolajat elszállítani.

A szállítási tétel Batumból, tank-hajókon szállított kőolajra nézve, Fiumeig vagy Triesztig 13—20 sh, Londonig 20—30 sh per tonna.

Ausztria. Ausztriában, illetőleg Galicziában igen kiadó kőolajforrások vannak, melyek mintegy 30000 km² területen fekszenek. A termelt mennyiség mintegy 3 millió q-ra tehető és ezzel a monarchia szükségletének $\frac{4}{5}$ -része fedezve van és ez az oka annak, hogy az import csökken. A galicziai kőolaj-produktio kifejlődése előtt főleg oroszországi műolaj képezte az import anyagát, mely műolaj 90% világító-olajból és 10% maradékból lett keverve. Ennek az a célja, hogy így a kőolaj után a nyers kőolajra kiszabott 2 ill. 2:40 aranyforint vámot fizették meg, holott a raffinált kőolaj vámtétele 10 a. frtra rúg. A galicziai kőolajtermelést Romania részéről nagy veszedelem fenyegeti, mert a Vaskapun át olcsó után jut el hozzánk és Ausztriába is a romániai műolaj.

Ausztriában a kőolajjal való kereskedés főhelyei Wien, Prága és Triest.

Wien. Csak effectiv ügyleteket kötnek, bár nincs kizárva a határidőre kötendő üzletek köréből a kőolaj sem.

A bécsi tőzsde szokásai majdnem teljesen megegyeznek a budapesti tőzsdének erre nézve követett szokásaival. A bécsi tőzsde hivatalos árfolyamjegyző lapjában ugyan 15-féle kőolaj van jegyezve, tényleg azonban háromfélével kereskednek, u. m. kaukazusi raff. kőolajjal, hordó nélkül (ab Triest, transito); galicziai standard white és water white minőségű kőolajjal (ab Wien). A jegyzés, a Triestből szállítandó kőolajok kivételével, 100 kgonkint, a 13 koronában megszabott használati díjjal (Verbrauchsabgabe) együtt értendő.

Prága. Ezen piacznak nincsenek a kőolajra

nézve általános érvényességű megállapodásai; mégis, az érdekelt felek erre nézve történt megegyezése alapján, sokszor a tőzsdebiróság dönt a vitás esetekben.

Az árfolyamjegyző lapban ki van téve a kőolaj és az árak egy kocsi rakományra vonatkoznak, per 100 kg, készfizetés mellett, 20% tarával.

Triesztben nem jegyzik a kőolajat és a kereskedés tárgyát kizárólag oroszországi kőolaj képezi. Föltételek: készfizetés egy heti halasztással sconto nélkül; a tara hordóban szállított kőolajra nézve 20%; ládában szállított kőolaj ára bruttora, netto helyett értendő.

Romania. Romania kőolaj termelése mintegy 2 millió q-ra tehető; az export emelkedőben van.

Főpiacok: Bukarest, Ploesti és Constanza. Jegyzik 100 kg árát 3—4 hónapi határidőre; olykor vadra szerint (13.5 l. = 10 kg) is jegyeznek. A kőolaj ára 100 kg-ként, a cisternánál való átvételre értendő.

Németország-nak is vannak kőolaj-forrásai, de ezek csak igen csekély mértékben fedezik a szükségletet, úgy, hogy az évi import mintegy 6 millió (közel 9 millió q) barrelre rúg; ebből mintegy 120000 q jut Ausztriára. Németország kőolaj-kereskedése a „Deutsch-Amerikanische Petroleum-Gesellschaft“ kezében van, illelőleg ezen a néven a Standard Oil Company uralja a németországi kőolaj kereskedést.

Németországnak főpiacjai: Bremen, Hamburg, Stettin, Königsberg, Berlin és Mannheim.

A jegyzés 50 (Északi Németország), vagy 100 kgra (Berlin és Dél-Németország) vonatkozik.

Bremen. Jegyzik 50 kg kőolajárát nettosúlyban, hordóval együtt, vám nélkül. Átszivárgásért barrelenként 1 kg; tara fejében 20% megtérítés jár.

1 barrel netto súlyát 144 kgnak számítják. Fizetési határidő 4 hónap, készfizetés esetében 5% sconto pró anno.

Hamburg föltételei ugyanazok, csak hogy a jegyzett árba bele van értve a vám is (6 M 100 kg brutto és 7.50 M. 100 kg netto után). Készfizetésnél 1% sconto (decort). A kereskedés súlypontja a standard white minőségre esik, míg a water white körülbelül 1.30 M-al drágább.

Stettin conditiói teljesen megegyeznek a hamburgi piac föltételeivel; a sconto $5\frac{1}{12}\%$.

Königsberg abban tér el Hamburgtól, hogy 2 hónapig könyvbeli hitelt nyújt; három hónapi hitel ellenében váltó fedezetet kíván. Készfizetésnél a diskont $1\frac{1}{2}\%$.

Danzig feltételei megfelelnek Königsberg feltételeinek.

Berlin 100 kg árát jegyzi, hordóval együtt készfizetés mellett; a tara 20%.

A kereskedés zöme water white minőségre esik, 40—42° C fellángolási hőfokkal.

Mannheim úgy jegyez mint Berlin. Discont 5% pro anno, vagy pedig 1 hónapi váltóhitel.

Anglia főpiacjai London, Liverpool, Bristol és Avonmouth, de ezek mellett minden fontosabb kikötőben kereskednek kőolajjal.

Az angol piacokon 1 gallon (4.54 l.) árát jegyzik penceben kifejezve, az árba bele van értve a hordó is. Ujabb időben tartánykocsikból adják át a vevőnek az általa kívánt mennyiségű kőolajat és a hordó ára fejében levonnak az eladási árból az érdekeltek megegyezésétől függő összeget. 1 gallon amerikai kőolaj súlyát 8, oroszországi kőolaj súlyát pedig $8\frac{1}{4}$ fontba számítják.

Franciaország jelentősebb piacjai: Paris, Havre, Rouen, Bordeaux és Marseille; de e piacok

jelentősége is elvész az által, hogy a petroleumfinomítók 50 kg mennyiségekkel is kereskednek. Így a petroleumfinomítók helyei tettek ezen áruval való kereskedésben bizonyos jelentőségre szert.

Az eladás 100 gkgént vagy 100 literenként történik, 30 napi hitelre, illetőleg $\frac{1}{2}\%$ scontóval. A kőolajat vagy bádgedényekben, vagy pedig hordókban szállítják. A hordókban szállított kőolajra nézve előre lemérik a hordó súlyát (tara) és az olajnak megállapított nettosúlyát elosztják a fajsúlylyal; az így kiszámított térfogat alapján kereskednek azután a kőolajjal, még pedig nem a származás, hanem az egyes finomítók fajtái (Marken) szerint. A fellángolási hőfok 35° C közönséges, $55-55^{\circ}$ szalonolajra nézve.

Marseilleban a kőolajat hordószámra veszik és árát a hektoliterre vonatkoztatják, még pedig úgy, hogy a hordót megméri és a tárát leszámítván, a térfogatot a fajsúlylyal való osztás által határozzák meg.

Gabona.

A gabonával való kereskedés igen fontos, és a kereskedésnek ezen ága van legjobban kifejlődve. A gabonatermelés terén legelső helyen állanak az amerikai E. Államok, melyek igen sok gabonát, lisztet visznek piacra. Különösen buza, buzaliszt, kukoricza, árpa és zab azon anyagok, melyek innen kivitelre kerülnek. A termelés dolgában második helyen Oroszország áll, mely főleg búzát, aztán rozst, zabot és árpát hoz forgalomba és termelő jelentősége az új sziberiai vasut megnyitása által jelentékenyen fokozodik, mert sok termelési terület hozzáférhetőbb lett a közlekedés számára. Az európai államok közül Oroszország után Romániának van nagyobb jelentősége, mely állam, a Dúnán és a Feketetenger közvetítésével, sok gabonát

(kukoricza, buza, zab) szállít Európa nyugati részébe. Bulgáriának is jut kivitelre buzából, tengeriből, rozsból és árpából; Szerbia jelentősége ebben az irányban csekély és csakis buzára, zabra terjed ki; európai Törökországnak árpából és kukoriczából van fölöslege.

Az Európán kívüli államok közül Argentina és a Dominion of Canada igen fontos gabonatermelők, de különösen az utóbbi, mely évről-évre növekedő mennyiségű búzát, buzalisztet, kukoriczát és zabot szállít Angliába, bár a kukoricza dolgában maga is az Unióra van utalva.

A gabonafogyasztó államok között első helyen áll Anglia, mely a világ minden részéből kap búzát, buzalisztet, kukoriczát, árpát és zabot, de a rozsnak, mint általában Európa nyugati részében, itt kevés kelete van.

Hazánkból csak lisztet importál; a gabonaműekben való szükségletét az amerikai E. Államokból, Canadából és Oroszországból, kis részben Romániából és Törökországból szerzi be.

Miként Anglia, úgy a többi európai állam is bevételre szorul. Hazánknak jelentős lisztkivitele van, de az örlemények készítésére szolgáló buza egyrészét rendszeren az Alduna vidékéről szerzi be. Kivitelünk van gabonaműben is, de ezzel szemben bevétel is áll. A behozatal 3 millió q-ra rúg, míg a kivitel 20 millió q-ra tehető.

A gabonakereskedés természetesen a tőzsdék kezében van és különösen mérvadó helyzetük van e tekintetben NewYork, Chicago, Liverpool, London, Paris, Wien és Budapest tőzsdéinek; újabb időben Amsterdam és Rotterdam is jelentős gabonapiacokká lesznek. A határidőre való üzletköteles különösen ki van fejlődve Liverpool, London, Paris, Wien, Budapest, Amsterdam és Rotterdam tőzsdéin;

a lisztre nézve pedig a párisi árútőzsdén. Ezen üzletek irányát leginkább a new-yorki tőzsde szabja meg.

A gabonával és liszttel való kereskedés alapját az áru minőségének megállapítása képezi, a mire nézve legjellemzőbb adat az, hogy egy bizonyos ürmértéknek milyen súlya van.

Erre nézve az egyes országokban más és más ürmértékek, illetőleg súlyok szolgálnak.

Berlinben egy $\frac{1}{4}$ l. súlyát fejezik ki grammokban. Ezután igazodnak Németország északi részében.

Dél-Németországban, az Osztrák-magyar monarchiában, Franciaországban (Marseille kivételével), Belgiumban, Hollandiában, Svájcban, Olaszországban, Spanyolországban és Portugáliában 1 hl. súlyával fejezik ki a minőségi súlyt.

Marseilleben 1 charge (160 l.) súlya kilogrammban kifejezve szolgál a minőségi súly kifejezésére.

Hollandiában a minőségi súlyt az fejezi ki, hogy egy zak (83.44 l.), hány troy-fontot (492.2_g) nyom.

Az angol minőségi súlyt az adja meg, hogy az imp. buschel, ill. imp. quarter hány angol font súlyú. Így fejezik ki azt sokszor Bulgáriában és Romániában is.

Oroszországban a gabona minőségi súlyát azzal állapítják meg, hogy hány orosz fontot nyom egy tschetwert.

Az E. Államokban és Canadában az mérvadó, hogy hány angol fontot nyom egy amerikai bushel gabona.

A liszttel való kereskedés típusok, illetőleg a liszt száma szerint történik.

Az **E. Államokban**, de az egész világon, Chicago a legfontosabb gabonapiacz, mégis Európára nézve sokkal nagyobb jelentőségű New-York, melynek

üzletmenete nagyban szabályozza az európai tőzsdék árainak alakulását.

Az árakat pro bushel, cent.-ben kifejezve jegyzik és egy bushel buza 60, egy b. rozs 56, egy b. árpa 48 és egy b. zab 32 angol font súlyúnak vétetik.

Nagy fontosságú a new-yorki tőzsde gabonaosztályozása, mert ezen az alapon nyugszik az egész Unió gabonakereskedelme.

Mindennemű liszt- vagy gabonaszállítmány, érkezzék az akár hajón, akár pedig vasuton, osztályozva lesz mielőtt újra hajóba raknák, vagy raktározják. Ezen osztályozást külön erre rendelt szakközegek végzik, akik az árútőzsde tanácsa (Committee on flour) által kinevezett főnök (Inspector in chief) felügyelete alatt állanak. Az osztályozás erre szolgáló szabályzat alapján történik.

A liszt árát pro barrel à 196 font netto, dollárban és centben kifejezve jegyzik. A lisztkereskedés standardminták után indul, melyek minősége buzalisztre nézve: Extra Nr. 1, Extra Nr. 2, Superfine és Fine kifejezéssel van megjelölve. A rozsliszt minőségét: Superfine rye és Fine rye kitétellel jelölik meg.

A jobb minőségű buzaliszt „Patents flour“, „Straigds flour“ és „Clears flour“ nevek alatt szerepel. Különbséget tesznek a tavaszi és az őszi búzából őrölt liszt között is; az előbbi valamivel olcsóbb.

A gabonaszállítási díjat 480 angolfontra vonatkoztatva határozzák meg.

Oroszországnak nevezetes liszt- és gabonapiacjai a következők: Szt. Pétervár, Ríga, Reval, Libau, Moszkwa, Warsó, Odessa, Nicolajev, Kertsch és Taganrog.

Az árakat pro pud (16·38 kg.) kopekben kifejezve jegyzik. A buzaliszt néha 5, a rozslisztet pedig 9 pudos tételek szerint adják-veszik.

A főkiviteli piaczkon, a kivitelre való tekintettel, az árakat a külföldi piaczkok szokása szerint „Franco Bord“ is megállapítják. Így például az odessai nagy czégek, a pudra vonatkozó kopekben kifejezett ár mellett, kiteszik a francia, angol és hollandi szokásoknak megfelelő paritást is.

A szokásos courtage $\frac{1}{2}\%$, a provisio 2% .

Romania főkiviteli piaczkai: Braila és Galatz. Romania buzát, kukoriczát és árpát szállít, még pedig tengeren leginkább Franciaországba, Angliába és Belgiumba. A Dunán szállítja gabonáját Dél-Németországba és Svájcba. A romániai piaczkon határidőüzleteket nem kötnek.

Az eladás hektoliter számra történik, lei-ban (aranyban) kifejezett jegyzés szerint. A minőségi súly azonban pro imp. bushel angol fontban kifejezve lesz megállapítva. A zabot sokszor pro 100 kg. jegyzik, a lisztet szintén.

Az aldunai országokban fontos gabonapiaczkok meg Konstantinápoly, Adrianopel, Varna és Salonichi. Ezekben a helyeken a gabona árát pro 100 kg. aranypiasterben ill. arany francban jegyzik.

Brit-India négyféle buzát hoz piaczkra, u. m. fehéret, vöröset, keményet és lágyat. A lágy buzát Angliában jobban szeretik, mit a keményet. Az indiai buza legértékesebb fajtája az ú. n. Pissi (Pessy), Brit-India közelfekvésű tartományaiából való.

A főkiviteli kikötők: Kurachee, Bombay és Calcutta.

A termelési területek piaczkain sers számra, rupiában kifejezett árban veszik; míg a kiviteli kikötők jegyzései pro cwt rupiában, néha pedig pro maund, rupiában kifejezve értendők.

Ausztria főpiaczkai: Wien, Prága és Czernowitz, ahol jelentékeny határidő-üzleteket is kötnek. Egy-

egy kötés 500 kg. A jegyzés 50 kg árát netto, zsák nélkül, koronaértékben adja meg.

A bécsi tőzsdén a minőségi súly a következőkben van megszabva: búzára 76 kg, rozsra $70\frac{1}{2}$ kg, árpára 60 kg, zabra 40 kg, kölesre 72 kg pro hektoliter. Courtage effectiv ügyleteknél $\frac{1}{2}\%$, határidő-ügyleteknél pedig $\frac{1}{4}\%$ eladótól és vevőtől egyaránt. Comissio 1—2 $\frac{0}{10}$.

A lisztre nézve külön típusok (Weizenmehl-Type, Wiener Roggenmehl-Type) vannak alkalmazásban.

A buzalisztre megállapított típusok 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, $7\frac{1}{2}$ számig, a rozslisztre pedig 0, 1, 3 számra terjednek. Ezen típusok alapján történik a hivatalos jegyzés.

Budapesten a gabonaneműt 50 kgonként, tiszta súlyban, zsák nélkül árulják.

A gabonának egészségesnek, az utolsó aratástól származónak, száraznak és kereskedelmi szokás szerint rostálnak kell lenni.

Nem szállítható a gabona, ha dohos, nedves, ha a raktáron megfűlt és igen zsizsikes.

Ha az árú származási helye meg lett jelölve, akkor az eladó köteles a kitett feltételnek megfelelni és nem szállítható más vidékről való, korábbi termésű vagy kevert árú.

Ha a gabonára nézve határozott minőségi súly lett kikötve, illetőleg biztosítva, úgy az árúnál meg kell annak lenni.

A minőségi súly hektoliterenként következőleg van megállapítva:

búzára nézve	76	kg
rozsra	„	71 „
árpára	„	61 „
zabra	„	40 „

A minőségi súly megállapítása tőzsde minőségi.

mérőeszközén történik, mégpedig úgy, hogy minden 200 zsákból egyet félretesznek és 10 ilyen zsák tartalmát összekevervén, e keverék súlyát határozzák meg.

A minőségi súlytól való eltérésre nézve a következő határozatok mérvadók:

Ha a súlyhiány 80 dekagrammnál több, úgy a vevő az illető gabonát nem köteles átvenni.

Ha a súlyhiány csak 80 dkg vagy ennél kevesebb, akkor az illető gabonát át kell venni, de az eladó megtérítéssel tartozik; ha a súlyhiány azonban nem több 25 dkg-nál, úgy ezért nem jár megtérítés.

A megtérítés összegére nézve a következők vannak határozva:

25 dkg-tól	35 dkg-ig	100 kg-onként	0·4 ⁰ / ₀ -ot
35	50	„	0·7 ⁰ / ₀ -ot
50	60	„	1 ⁰ / ₀ -ot
60	70	„	1·5 ⁰ / ₀ -ot
70	80	„	1·7 ⁰ / ₀ -ot

tesz a megtérítés.

A többi gabonaneműekre nézve 30 dkg. súlyhiányig nem jár megtérítés; ha a súlyhiány ennél nagyobb úgy:

30 dkg-tól	45 dkg-ig	100 kg-onként	0·5 ⁰ / ₀ -ot
45	60	„	0·7 ⁰ / ₀ -ot
60	70	„	1 ⁰ / ₀ -ot
70	100	„	1·5 ⁰ / ₀ -ot

tesz a megtérítés, melyet úgy egyenlítenek ki, hogy azt az eladási árból levonják.

Minden 700 kg. után 50 dkg. túlsúlyt kell adni. A gabona minőségére nézve, még a következő kikötések érvényesek:

Nem szállítható olyan buza, melyben a szemek 4⁰/₀-ánál több a keverék (üszkös szem, rozs, bükköny, konkoly és más egyéb mag); nem szállítható az a

buza sem, mely az említett keverék magféléken felül $1\frac{1}{2}\%$ -nál több kubanka-buzát, kemény vagy fehér buzát tartalmaz; vagy ha a buza üszkös hegyű.

A rozs akkor nem felel meg a minőség iránt támasztott követelményeknek, ha 4% -nál több keveréket (üszköt, bükkönyt, konkolyt és más magvakat) tartalmaz és ha 3% -nál több buza van benne.

Az árpára nézve szintén 4% -nál kevesebbnek kell lenni az idegen magvaknak.

A zab nem szállítható, ha 3% -nál több keverék-mag és ebben 2% -nál több árpa van. A 3% -on alul való keverék-szemekért megtérítés jár, még pedig a $2\frac{1}{2}\%$ -on felül levő keverékért olyformán, hogy ha a szemek száma $2\frac{3}{4}\%$ -nál nem több, akkor $1\frac{1}{2}\%$, ha ennél több $1\frac{1}{2}\%$. Fekete zabot nem lehet szállítani.

A buza, rozs és árpa akkor sem szállítható, ha 1% -nál, a zab pedig ha 3% -nál több csirás mag van benne. A csirás szemek azonban nem számíthatók a keverékhez.

Ha a szállítandó gabona, tekintettel a benne előforduló keverékre vagy a rostálásra, nem felel meg a szokásszerű követelményeknek, átvételét csak akkor nem lehet megtagadni, ha a tőzsdei szakértőkből alakult bizottság azt állapítja meg, hogy a minőség ellen tehető kifogás nem csökkenti 1% -al alább az árúértékét.

A szállítható tengeri közül ki van zárva: a cinquantin és az elfajzott cinquantin, továbbá a fehér lófogú vagy székely tengeri. Nem szállítható az olyan tengeri sem, melyben az említett tengeri fajtákból vagy azok keverékéből 8% -nál több foglaltatik. A cinquantin legfeljebb 3% elfajzott cinquantint, de más tengerit nem tartalmazhat.

A lisztet Budapesten, a faj és szám megjelölésével, 100 kgonként, netto=brutto, zsákkal együtt

árulják. A vételár az átadáskor, még pedig lisztnél és más őrleményeknél $1\frac{1}{2}\%$ levonással, takarmánylisztnél és korpánál levonás nélkül, készpénzben egyenlítendő ki. A vételárra nézve akkor is a bruttó-súly mérvadó, ha a vevő adja a zsákot.

A budapesti tőzsdei szokások szerint eladott liszt alatt mindig az akkor érvényes tőzsdei jellegmustráknak megfelelő árú értendő.

A 0—6 számú liszt 85 kg-os, a 7 és $7\frac{1}{2}$ számú buzaliszt és a 8 számú takarmányliszt 70 kg-os zsákokban szállítandó.

A zsákok lezárására használt ólompecsét egyik oldalán a liszt számának, a másik oldalán pedig a malomczégének kell lenni. A lisztet folytonosan és naponkint legalább 200 q mennyiségben kell szállítani.

A 0—6. számú lisztek kesernyés mellékízűek nem lehetnek; a 7., $7\frac{1}{2}$ és 8. számú liszt kesernyés mellékíze miatt vissza nem utasítható.

Anglia. Legfontosabb piacjai: London, Liverpool, Southampton, Manchester, Glasgow és Leith.

Angliában azelőtt, részben még most is, az imp. quarter vagy az imp. bushel árát jegyzik shillingben és penceben.

Az imp. quarter átlagos súlyát a különböző gabonaneműekre nézve, angol fontokban következőleg állapították meg:

buza	504, 500, 496, 492, 480;
rozs	480, 472, 464, 456;
árpa	448, 432, 416, 400;
zab	336, 320, 304;
kukoricza	496, 480.

Ujabb időben súly szerint jegyzik a gabonát és mennyiséget is súly szerint állapítják meg, azonban ezen szokást csak a liverpooli tőzsde fogadta el, míg Londonban, az effektív üzletekre nézve, a

quarter árát jegyzik és csakis a határidő-üzleteknél szokásos a centál szerint való jegyzés.

A különböző származású búzával való kereskedés más-más minőségi súly alapján történik.

A határidőre kötött üzleteknél az amerikai buza mérvadó és amerikai buza alatt tényleg amerikai származású tavaszi búzát értenek. A kötés egysége 100 angol font és egy kötés 4800 egységet foglal magában.

Liverpool a legfontosabb gabonapiacz Angliában és jegyzései 100 angol font gabonára vonatkoznak shilling és penceben. Egyaránt kötnek szállítási és határidőre szóló ügyleteket.

Az ügyletkötés alapját vörös amerikai őszi buza (Red Winter) és amerikai kukoricza (American Mixed) képezi. Egy-egy kötés 5000 cental.

Németországban a gabonát és a lisztet súly szerint árulják; a jegyzés vagy 1000, vagy pedig 100 kgra vonatkozik, készfizetés mellett, sconto nélkül. 1000 kg árát jegyzik Berlin, Breslau, Königsberg, Danzig, Stettin, Leipzig, Dresden, Magdeburg, Hamburg és Bremen; 100 kgra vonatkozik a jegyzés. Köln, Frankfurt a/M, Stuttgart, München és Lindau tőzsdéin. A liszt ára 100 kgra vonatkozik, brutto = netto helyett, (Brutto für Netto) zsákkal együtt, készfizetésre sconto nélkül; Stettin és Danzig 50 kg árát is jegyzik.

Németországban a gabona és a liszt nem képezi börzeszerű üzérkedés tárgyát. A gabonára vonatkozó ügyletek, hivatásos közvetítők segítségével, adó és vevő között közvetlenül lesznek lebonyolítva és a forgalomban elért árakat nem jegyzik.

Mannheim a délnémetországi gabonakereskedés központja. Az ügyleteket mustrák alapján kötik. A határidőre kötött ügyleteket pótolják itt a „kereskedelmi törvény értelmében kötött szállítási és

időre szóló ügyletek“ (Handelsrechtliche Lieferungs- und Zeitgeschäfte).

Francziország főgabonapiacjai: Paris, Marseille, Havre, Dunkerque, Lyon és Bordeaux. Jegyzik 100 kg árárt, készfizetés mellett, sconto nélkül; a liszt ára is 100 kgra vonatkozik, brutto netto helyett, zsákkal együtt.

Párisban igen jelentékeny, határidőre szóló ügyleteket is kötnek, különösen buzára (blés), rozsrá (seigles) és zabra (avoines) és buzalisztre (farines fleur) nézve.

Egy kötés 25000 kg; 5%-al több vagy kevesebb is szállítható; a több vagy kevesebb, nem különben a minőségi különbözet, a szállítás napjainak árfolyama szerint lesz kiegyenlítve.

Különösen nagy fontosságú piac Paris a lisztre; első helyen áll pedig az u. n. nyereszkedési ügyletekre (Speculations-Geschäfte) nézve. Jegyzik 100 kg. árárt. „Farines fleur“ névvel jelölt lisztnak francia készítménynek kell lenni és 152 kg vagy 101 kg. bruttosúlyú zsákokban szállítandó.

Marseille is fontos piac, mert ide irányul az oroszországi, aldunai, afrikai és keletindiai gabona. Jegyzik 100 kg. árárt; a minőségi súly megállapítása azonban a régi mérték (charge) alapján történik.

Németalföld legfontosabb piacai Amsterdam és Rotterdam.

A jegyzés a következő alapon történik:

buza	à 2400 kg	hollandi forintokban,
rozsa	„ 2300 vagy 2000 kg	„
árpa	„ 2000 vagy 1950 kg	„
zab	„ 100	„
tengeri	„ 200 vagy 2000 kg	„
liszt	„ 100	netto, zsák nélkül-

Amsterdam és Rotterdam azóta lettek különösen fontos gabonapiacok, mióta Németországban a

gabonára vonatkozó határidő-üzleteket a törvény eltiltotta, mert a német kereskedők ilyen ügyleteket ezeken a piacokon bonyolítják le.

E két piacon rozsra és buza nézve kötnek határidő-üzleteket, még pedig buzára pro 2400 kg, rozsra pedig pro 2100 kg. készfizetés mellett, sconto nélkül.

Rotterdamban egy kötés buza 60000 kg, egy kötés rozs 52500 kg. A buza legkisebb minőségi súlya 76 kg pro hektoliter; szállítható azonban 75 kgos buza is, csak hogy akkor az eladó 10 hectogramnál nagyobb hiányért a napi árnak 1⁰/₀-át tartozik megtéríteni. A rozs legkisebb minőségi súlya hektoliterenként 70 kgban van megállapítva, ha a Fehér-tengerről, vagy pedig Oroszország keleti tengeri kikötőitől jön, különben pedig 71 kg.

Amsterdamban teljesen ezen határozmányok alapján kötik a határidőre szóló ügyleteket és a különbség abban áll, hogy a 76 kgnál könnyebb buzára nézve, de ugyanazon föltételek alapján, a megtérítés 2⁰/₀.

Czukor.

A czukor a kereskedelembe vagy mint nyers czukor, vagy pedig mint consumczukor fordul elő.

A nyersczukor adás-vevése a rendement alapján történik.

Rendement alatt azt értjük, hogy az illető nyersczukorból hány százalék raffinált czukor állítható elő. A rendement meghatározása a polarisatio útján történik; a polarisatio pedig arról világosít föl, hogy hány százalék czukor van az illető nyers czukorban.

A gyarmatokról származó nyers nádczukorral való kereskedelemre nézve az u. n. standard-minták is mérvadók. A hollandi kormány ugyanis minden két évben 1—20-ig menő számozással ellátott soro-

zatot ad ki, melynek 1-es száma a legsötétebb, a 20-as száma pedig a legvilágosabb nyers cukor.

A standard-mintákkal való összeegyeztetés szerint árulják azután a gyarmatokról származó nyers cukrot, de mert ezen minták nem egészen megbízhatók, a rendement kezd a nyers nádcukorra nézve is elfogadottá lenni, oly formában, hogy a standard-minták értékét a rendement szerint is kifejezik; így

a 7—	es számú cukorra nézve a rendement	67%
a 7—10	„	80%
a 10—15	„	88%
a 15—18	„	94%

A polarisatióból a rendement, nálunk és Ausztriában, úgy lesz kiszámítva, hogy a polarisatio számadatából az ötszörös hamu-mennyiséget levonják, mert a tapasztalás szerint 1 rész hamu 5 rész cukor kikristályosodását akadályozza meg. Ha tehát P a polarisatio mértékszámát, H a hamu-mennyiséget jelenti, akkor a rendement a következő képlet szerint adódik ki

$$R = P - 5 H.$$

Németországban a rendement azzal lesz megállapítva, hogy a polarisatio számadatából a „nem-cukor“ $2\frac{1}{2}$ -szeres mennyiségét levonják.

Angliában és Franciaországban a cukorban foglalt invertált (szőlő- és gyümölcs-cukorra felbomlott nádcukor) cukor mennyiségét is figyelembe veszik, még pedig olyképen, hogy a polarizálást kifejező számból nemcsak az 5-szörös hamu-mennyiséget, hanem még az invertált cukor 2-szeresét is kivonják. Ha tehát P a polárolás számát, H a hamumennyiségét, R a rendement-t, I pedig az invertcukor mennyiségét jelenti úgy

$$R = P - (5 H + 2 I).$$

Ezek szerint a rendement és így a cukor értéke sem egyforma mindenütt.

A kereskedés alapját rendesen oly nyerscukor képezi, melyre nézve a rendement 88%, illetőleg 88 fok.

Ha jobb a cukor akkor a vevő, ha rosszabb akkor pedig az eladó tartozik a megállapított határértéken belül kárpótlással.

Meg van állapítva a rendement azon minimális foka is, melyen alól álló cukrot nem köteles a vevő elfogadni.

A börzeszerű kereskedésben szereplő nyerscukornak rendesen első terméknek, tehát olyannak kell lenni, mely az eredeti cukorlé első ízben való befőzésénél kristályosodik ki. Az első termékről lepergetett syruptól előállított nyerscukrot második terméknek, ennek syrupjából nyert nyerscukrot pedig harmadik terméknek nevezik. Állítanak elő negyedik terméket is. Ezen u. n. utótermékekre nézve a rendement kisebb (de 75%-on alul nem lehet), mint az első terméké.

A nyerscukorral szemben áll a közvetlen fogyasztásra szánt u. n. consum-cukor, melynek lehetőleg tisztának és ennek jeleként fehérnek kell lenni. A consum-cukor vagy a nyerscukor raffinálása által, vagy közvetlenül a cukorrépa vagy a cukornád levéből készül.

Közvetlenül úgy készül a consum-cukor, hogy a kristályosodásig befőzött és pörgető készülékben a syruptól megszabadított cukorkristályokról lemossák a még rajtuk levő syrup utolsó részletét (homokcukor, granulated); vagy úgy, hogy pörgetéssel távolítják el a syrupot és a pörgetést addig üzik, míg a cukorkristályok nagyobb darabokká állanak össze. (Pilé).

A raffinálás művelete lényegileg abban áll, hogy

a nyerscukrot oldják, majd különböző műveletekkel megtisztítják és újra besűrítik. Ha az így nyert cukor-jegeczpépet pörgető géppel a syruptól megszabadítják, akkor az így megtisztított cukor-jegeczek raffinált kristály-cukrot (raffinade granulated) adnak. A raffinált cukrot azonban, a fogyasztásra való tekintettel, legtöbbször süvegekké, vagy koczkákká formálják. A consum-cukornak legalább 99·3%-ot kell polarizálni.

A consum-cukor süvegekben (2—15 kg súlylyal); koczkákban (25—50 kgonként csomagolva) jön forgalomba, de előfordul formátlan darabokban is, minő a pilè, a lomps és poralakban, mint cukorpor (raffinad-farin). Az utóbbi eredeti formájában nem értékesíthető cukor porrázuzása által készül.

A consum-cukrot az illető tőzsdéken megállapított standard-typusok vagy minták, illetőleg a gyár megnevezése szerint árulják, néha azon jellegminták alapján történik a kereskedés, melyeket az egyes gyárak a börzevezetőségénél letesznek.

A nyers nádcukornak tengerentúl fekvő legfontosabb piacjai: New-York, Habana, Bahia és Samarang.

New-York piacán jegyzik a muscovade és a centrifugált nyerscukrot; az előbbit 89°-os, az utóbbit 96°-os minőségben.

A muscovade-cukor (pudercukor) az u. n. muscovade - plantageokból kerül forgalomba és sötét színű. Értjük alatta azon cukrot, melyet legnyersebb eljárással, és pedig úgy állítanak elő, hogy a cukornád levét mésztejjel befőzik, majd lefőlik és végül a kristályosodásig besűrítik. Ha a besűrített léből kikristályosodott a cukor és azután lefolyt róla a melasse, úgy ez mint kereskedelmi termék készen áll. Ennek a kereskedelemben három fajtáját

különböztetik meg; ezek a superior reifinnig, a fair reifining és a low reifinnig.

Havanában, a cukorra nézve, az arroba árát reales fuertesben, vagy a quintál árát spanyol dollárban jegyzik.

Európában a nyerscukor főpiacjai: London, Magdeburg, Hamburg, Prága, Paris, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam és Kiew. A határidőre kötött üzletekre nézve London, Paris, Magdeburg és Hamburg a legfontosabb piacok.

London cukorra nézve az egész világon a legnagyobb piac; még pedig úgy nyers, mint raffinált cukorra nézve. A londoni piacon kereskednek európai származású és a gyarmatokról származó nyerscukorral is. A londoni piacon megforduló raffinade európai származású.

Londonban egy cwt ($50\frac{3}{4}$ kg) cukor árát jegyzik shilling és pence szerint kifejezve. A cubai nyerscukrot mint uszóárút jegyzik, $96-97^0$ polárolás szerint; a jávai nyerscukor ára is uszóárúra van értve, és pedig a hollandi standard-minták 15. száma szerinti minőségben.

A nyugat-indiai és más országokból származó cukor ára partra szállítva, az ausztriai és a németországi cukor pedig „franco Bord Hamburg“ értendő, vagyis az eladó köteles az árút saját költségén hajóra szállítani, vagy pedig a vasuti kocsiba rakatni. A belgiumi származású cukor ára „fob“ Antwerpen, a francia országai „fob“ Páris, Dunquerque vagy Treport értendő. A „fob“ jelzés angol eredetű (free on board) és egyértelmű a „franco bord“ kitétellel.

Londonban a nyers répacukorra nézve is kötnek határidőre szóló üzleteket, melyeknek alapját közép minőségű első termék képezi a 88^0 rendement. Egy kötés 500 zsák à 100 kg netto vagy cwt 985,, — “25.

A londoni cukorpiacvezetel igen élénk összekötésben áll a hamburgi, a magdeburgi és a prágai piac, a honnan igen sok cukor jut Londonba.

Hamburg. Hamburg a gyűjtőhelye az ausztriai és németországi nyerscukornak. Árai, miként a londoni piaccéi is, „franco Bord Hamburg“ vannak értve és 50 kgra, zsákkal együtt, markban kifejezve vonatkoznak, $\frac{5}{8}\%$ decort levonásával. A szállítandó cukor nem lehet kevesebb 500 zsáknál (50.000 kg netto) és mindig 500-al osztható mennyiségben szállítandó.

Csak első termékű nyerscukor szállítható, 88 $\frac{0}{10}$ rendement szerint, egy foknyi különbségért vagy annak részéért 12 $\frac{1}{2}$ pfennig megtérítés jár.

Magdeburg a legfontosabb német piac akár nyers, akár pedig raffinált cukorra nézve. A nyerscukorra nézve kötött effectiv üzletek alapját első termékű cukor képezi 88 0 rendement szerint; az utótermékeknek 75 0 -osnak kell lenni, jobb vagy rosszabb minőségért fokenként 12 $\frac{1}{2}$ pfennig megtérítéssel. Az árak majd zsákkal, majd anélkül értendők, az illető gyár vasuti állomására szállítva és készfizetés mellett. Az itt kötött határidőre szóló ügyletek, szemben az effectiv ügyletekkel, kevesebb jelentőségűek.

A határidőre kötött ügyletekre nézve „frei an Bord Hamburg“ kikötés érvényesül; az árak zsákkal együtt, 50 kgra vonatkoznak $\frac{5}{8}\%$ decort levonásával. Egy kötés 500 zsák a 100 kg.

Prága a főpiacz Ausztriára nézve. Az itt eladott nyerscukornak első terméknek kell lenni, 88 0 rendementtel. Az árak 100 kgra, még pedig a belföldi forgalomban az illető csehországi vasuti állomásokra, a külföldi forgalom szempontjából pedig Aussigba szállított (frachtfrei Aussig) árúra vonatkoznak. A külföldi forgalomra való tekintettel

50 kg árát jegyzik markban, illetőleg a cwt árát shillingben, 15 pfennig, illetőleg $1\frac{1}{2}$ pence megtérítéssel fokonkint.

Bécs, Prága piaczi szokásai megegyezők a budapesti szokásokkal.

Budapest. A budapesti, bécsi és prágai tőzsdék szokásai, tekintettel a belföldi forgalomra, meglehetősen egyeznek egymással.

A nyerscukor alatt répacukor értendő, és a vételár első termékre, 100 kg tisztasúlyra, zsák nélkül, vasuti állomáson waggonba rakva, adó nélkül, 88° rendement alapján, 2°/₀₀ scontóval értendő. Az eladó bármely vasuti állomásról szállíthatja a cukrot, ha csak a kötlevéiben az állomás külön meghatározva nem lesz.

Ha a rendement a 88°-ot meghaladja, akkor minden $\frac{1}{10}\%$ jobb minőségért 1% megtérítés jár az eladónak, viszont a rosszabb minőség minden $\frac{1}{10}\%$ -áért 5 fillér levonandó a kialakított eladási árból. Az $\frac{1}{10}\%$ -nál kisebb részeket szintén figyelembe veszik és arányosan beszámítják a vételár megállapításánál.

Nem szállítható az olyan cukor, mely 86°-nál kisebb rendement-t ad ki. Viszont az olyan, bár első termékű cukor sem, melyhez a melasse feldolgozásából (osmosis, elutio, strontian-eljárás) származó cukor lett keverve, akár az előállításnál, akár pedig a kész anyaghoz. Megkivánják a nyerscukortól, hogy hatása (reakciója) lúgos legyen és 0.05^o/₀-nál több invertált cukor ne foglaltassék benne. Utótermékekkel, tehát az eredeti cukorléből kikristályosított cukorról lepörgött léből előállított cukrokkal, eladási mustrák szerint kereskednek és ezekre nézve megnevezendő a rendement foka, mely az elszámolás alapját fogja képezni. Ha szállított cukor az így megnevezett rendement-nek 2°/₀-al

alatta marad, akkor nem szállítható, ha pedig jobb, úgy minden $\frac{1}{10}\%$ -ért, illetőleg arányosan figyelembe vett tört részekért, 3 fillér megtérítés jár.

Ha a nyerscukrot „tel quel“ (talequale) veszik, akkor annak összetételére nincsenek tekintettel.

Ha az áru származása nem lett kikötve, úgy bármely magyarországi gyár terméke szállítható.

A szükséges zsákokat a vevő adja az eladónak, még pedig az eladó felszólításától számított 3 köznapi alatt; ha a vevő a zsákokat kellő időben fel nem adja, akkor jogában áll az eladónak az árut új zsákokban szállítani; a zsákok beszerzési árát a vevő tartozik megtéríteni.

Az átadásnak 500 q-t tevő részletekben kell történi, ennél kisebb részletek egyszerre szállítandók.

A minőség két vegyész elemzése alapján, még pedig elemzési adataik középértéke szerint lesz megállapítva, még akkor is, ha az egyik elemzési adat szerint az áru nem felel meg a szokásszerű minőségnek, de a két elemzés középértéke mégis megüti azt.

Ha a vegyészek, akik az elemzést eszközölik, megnevezve nem lettek, akkor ilyeneknek a m. kir. vagy kísérleti állomás és a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék hites vegyészeinek egyike tekintendő, a kinek személyére nézve az üzletfelek egyeznek meg, csak ha eziránt egyezségre nem jutnának, a budapesti áru- és értéktőzsde elnöksége nevez ki hites vegyészt.

Az elemzési bizonyítványon rajta kell lenni az eladó és vevő nevének, az átadás napjának, helyének, a zsákok számának és súlyának, jelzésének és folyószámának és az eladási számnak. Ezen adatok rajta vannak az elemzésre küldött mustrákon is.

Ha az elemzések adatai között 0.5% -nál nagyobb különbség mutatkozik, úgy bármelyik fél kíván-

ságára egy harmadik vegyész elemzi a tartalék mustrát, és akkor ezen harmadik elemzés és a hozzá legközelebb állónak átlaga tekintendő az elemzés eredményének; ha pedig ezen harmadik elemzés a két előbbinek az átlagát adja ki, úgy ezen harmadik elemzés tekintendő a valódi adatnak. Az elemzés költségeit a két fél együttesen viseli, de a kifizetést az eladó végzi.

A **finomított** czukor lehet süveg-, koczka-, pilé-, concasse-czukor, jegeczpor, czukorliszt és candis-czukor; ideszámítandó a közvetlen fogyasztásra elkészített melis-czukor is. Az ilyen czukornak száraznak kell lenni és legalább $99\frac{1}{2}\%$ -ot kell polárolni.

A fogyasztásra való czukrot gyári jegy, vagy pedig mustra szerint árulják.

A gyári jegy alatt azon jegy, értendő, mely szerint a gyárak saját készítményeiket árulják vagy megjelölik s a szállított arúnak a tőzsdetanácsnál letett az évi, illetőleg előző évi minőségi mustranak kell megfelelni.

Ha a czukor a minőség közelebbi megjelölése nélkül lett eladva, akkor a legjobb minőség szállítandó, melyet az illető gyár előállít.

A minta szerint eladott czukornak teljesen azonosnak kell lenni a mintával.

A gyár megnevezésével csak oly gyárosok köthetnek szerződéseket, kik egy évre érvényes (augusztustól-augusztusig) jellegmustráikat a budapesti árú- és értéktőzsdénél letették. Ily mustrák nélkül az állandó jellegmustrák mérvadók.

A gyárból való szállításra vett czukrot a legközelebbi vasuti vagy hajoállomáshoz kell szállítani, de a vevő átveheti azt a gyárban is. A megegyezéstől eltérőleg más állomásra és kérheti a vevő a szállítást de ilyenkor a fuvardíjkülönbözetre nézve külön el-

számolás ejtendő meg. A külföldre eladott cukor csak az eladó beleegyezésével értékesíthető a belső földön.

Kávé.

A kávé a forró éghajlat növénye és két főfajtaját termelik: az arab és a liberiai kávé. Az arab kávé nem szereti a tengermellékét, míg a liberiai inkább a mélyebb fekvésű vidékeken terem legjobban.

A kávétermelés zöme Braziliára jut és itt terem a kávé $\frac{3}{4}$ -része. Jelentős a kávétermelés Közép-Amerika nyugati partvidékein, nemkülönben Azsia délkeleti részén, különösen pedig Jáván, Szumatrán, Celebesen és Balin.

Kevés kávé jut forgalomba a Philippini szigetektől és Arabiából, de folyton fejlődő kávétermelése van Angliának és Németország afrikai birtokainak.

London. London a kávé főpiacza; itt minden fajta kávé megfordul, kivételével a Németalföld indiai birtokairól származó fajtáknak. Londonban minden héten kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken nagy kávé-árveréseket tartanak.

A kávé $1-1\frac{1}{2}\%$ scontoval, pótsúlylyal és a származástól, ill. csomagolástól függő tára felszámításával árulják. 1 cwt. kávénak shilling- és penceben kifejezett ára készfizetés mellett, az árverést követő első szombattól számított 30 napi esedékességgel értendő. Az osztrák-magyar monarchiába eladott kávéra nézve az árak „cf“ vannak megszabva; a Keleti tengeri és a svéd- és norvégpiaczkokra pedig „cost“ értendők.

A continensen Havre és Hamburg a legfontosabb piacok. Hamburg különösen az utóbbi időben lett igen jelentékeny piaczcza.

Hamburgban egy $\frac{1}{2}$ kg. kávé árát jegyzik pfennigben kifejezve. A kávéval való kereskedés az érdekelt czégek (Verein der am Caffeehandel betheiligten Firmen) által 1889-ben megállapított szokások szerint történik.

A helyi ügyletekre nézve egy-egy zsák átlagos súlyának legalább $57\frac{1}{2}$, de legföljebb 65 kg. bruttosúlyúnak kell lenni, kivételével a domingoi kávénak, melynek bruttosúlya $67\frac{1}{2}$ kg. is lehet.

A zsákokban szállított kávéra nézve a tara a bruttosúly után számított $2\frac{0}{0}$, ha az emballage $\frac{1}{4}$ kgra kikerekítve nem több $1\frac{1}{2}\frac{0}{0}$ -nál, ha pedig a tara $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{0}{0}$ között van, akkor a megtérítendő tara $2\frac{1}{2}\frac{0}{0}$. Ha az árú nincs zsákokba csomagolva, akkor a tiszta tárát számítják. Pótsúlyt nem adnak.

A raktáron levő kávé t kiborítva árulják, ami alatt azt kell érteni, hogy a kávé t a csomagolásból kiveszik, jól összekeverik és újra csomagolják.

Ha úszó vagy raktárba szállítandó árú minőség tekintetében nem felelt meg, úgy bíróság állapítja meg a kártérítés összegét, de a vevő nem tartozik az árút átvenni, ha a különbség $10\frac{0}{0}$ -ra rúg.

A tengeri szállítás alatt kártvallott, különösen pedig megnedvesedett kávé t csak kártérítés mellett veszi át a vevő és a biztosított összegre vonatkozó igény is a vevőt illeti meg.

A „tel quel“ kikötésével kötött üzleteknél „triage“ és pörkölni való (Brennwaare) árú nem szállítható.

Havreban 50 kg. árát jegyzik frankban, készfizesés mellett, $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{0}{0}$ scontóval és csomagolástól és származástól függő tara figyelembevételével.

Marseille leginkább braziliai, az angolok és hollandok indiai birtokairól származó, továbbá nyugat-indiai és D.-Amerika északi partvidékekről

származó kávéfajtákkal kereskedik. Jegyzés és a föl-
tétélek ugyanazok mint Havreban.

Triest a suezi csatorna megnyitása, de még-
inkább a különbözeti vám behozatala óta (a tengeri
kikötőkön át behozott kávé kisebb vám terheli, mint
az mely szárazföldi uton jön el hozzánk) igen jelen-
tékeny piac lett nyugatindiai és brazíliai kávékra
nézve.

Jegyzik 100 kg. árát o. é. forintokban.

A tara egyszerű zsákokban szállított brazíliai ká-
véra nézve $\frac{1}{2}$ kg, kettős zsákokban szállított kávéra
nézve 1 kg; más származású kávéknál netto tárát
számítanak. Az Antillákról és Kelet-Indiából hor-
dókban szállított kávéra nézve a fakturában kitett
tara mérvadó, midőn 100 spanyol fontott 46 kg-al
és a cwt súlyát $50\frac{3}{4}$ kg-al veszik egyenlőnek.

Antwerpen igen fontos piac brazíliai kávékra
nézve. Jegyzik 50 kg. árát frankban. Az adásvevés
mustrák vagy típusok szerint történik.

Amsterdam és **Rotterdam** nagy fontosságú
piacok jávai, sumatrai és celebesi kávéra nézve. A
jávai u. n. gouvernement kávé, melyet a termelő
megállapított áron, mint nálunk a dohányt, tartozik
a holland kormánynak eladni, a németalföldi keres-
kedelmi társaság által váltakozva Amsterdamban és
Rotterdamban adatik el nyilvános árverésen, a hol-
land kormány megbízásából és annak javára.

A **termelőhelyek** piacain most általános az a
szokás, hogy a kávé árát cf vagy cif állapítják meg,
tehát az illető európai piacra állítva.

Brazília főpiacjai: **Rio de Janeiro** és **Santos**.
Ezeken a piacokon 10 kg. vagy egy arroba (14·7
kg.) árát jegyzik milreis-ban, de az európai keres-
kedésre való tekintettel az angol, vagy pedig a
havrei szokásokat veszik figyelembe. A minőség
megjelölésére az egyes házaknak saját kitételeik van-

nak, melyek állandó kifejezői az egyes fajták minőségi árnyalatának.

Igy p. Wille, Schmilinsky et Cie. czég Rióban a következő minőségi elnevezéseket, illetőleg típusokat használja:

Regular First III
 „ Nordentyp
 Ordinary First IV
 „ Nordentyp
 Good second V
 „ Nordentyp
 Strict ordinary second VI
 Gernige Perls
 Gute „
 Superior „

Rio és Santos nagykereskedőinek Londonban, Hamburgban és Havreban képviselőik vannak, akik a hozzájuk jutott sürgönyök alapján fogadják el a rioi és santosi piacra kötendő ügyletekre nézve a megbízásokat. A kötött ügyletekre nézve az illető európai piacok szokásai mérvadók.

Középamerika (Venezuela, Columbia, Guatemala, Costarica, Honduras, Nicaragua, Mexico, Surinam) kávéfajtái leginkább London, Havre és Hamburg közvetítésével jutnak az európai piacokra.

A termelőhelyek piacjai áraikat 100 spanyol fontra (46 kg.) vonatkoztatva, de az illető ország pénze szerint határozzák meg; olykor az angol szokásokat követik és az árak cf London, Hamburg vagy Havre vannak értve.

Nyugatindiából leginkább domingoi és portoricoi kávé jut az európai piacokra, melynek árát cf Brema, Hamburg, Havre, London vagy Antwerpen, angol szokás szerint jegyzik. A termelő helyek piacairól rendszeren kilogramm szerint kiállí-

tott és angol súlyra átszámított számlákat küldenek, 1015 kgot 20 cwt-nek számítván.

A keletázsiai kávék főpiacjai Batavia, Soerabaya és Samarang (Jáván). Jáva termelésének egy részéből, az u. n. gouvernement Jávából, 100,000 piculra valót Bataviában kell eladni, a többi része pedig Amsterdamban és Rotterdamban kerül árverésre. A magánosok kezén levő kávékat Soerabayában és Samarangban adják el.

A sumatrai kávé zöme az amerikai E. Államokba kerül, míg a celebesi (menado) kávé, melynek főpiacza Macassar, leginkább Amsterdamban lesz eladva és a németországi kereskedőházak veszik meg.

Ezek a piacok a kávé árát, jávai pikulra vonatkoztatva, hollandi fontokban jegyzik.

Ceylon kávétermelése igen kevés, ami terem azt Colombóban adják el. Jegyzik 1 cwt árát rupiában vagy shillingben.

A Manila-kávé leginkább Angliában kel el; árát Manilában „franco Bord Manila“ £ shilling és penceben kifejezve, egy tonnára vonatkoztatva, állapítják meg; Londonban 1 cwtre, cf, shillingben kifejezve vonatkozik annak ára. A manila-kávé 1 manilai-picult (140 angol font) tartalmazó zsákokban lesz szállítva és a factura is a szerint van kiállítva. Az átszámításnál 16 pikul = 1 tonna = 20 cwt

A mokka-kávének, mely tudvalevőleg Arábiából származik, főpiacza Aden és frazella (28 angol font) szerint, rupiában kifejezve van az ára meg szabva. Az afrikai Hararból származó mokka ára 32 angol fontra vonatkozik, Mária Terézia-tallérokban. **A kávéra nézve kötött, határidőre szóló ügyleteknek főpiacjai:** Havre, Hamburg, Marseille, London, Antwerpen, Amsterdam, Rotterdam és New-York.

Hamburgban a $\frac{1}{2}$ kg árat pfennigekben, 1% decorttal értik. Az üzletek alapja: Santos good average. Courtagé $\frac{1}{2}\%$, bizományi díj 1% , kötlevélbélyeg 10 M. A legkisebb mennyiség 500 zsák-29250 kg. netto. Egy-egy zsák átlagos súlyának 57—60 kgnak kell lenni. A szállítandó kávé $\frac{1}{3}$ -ának „superior“, $\frac{1}{2}$ -nek „good“ és $\frac{1}{6}$ -részének „regular“ minőségűnek kell lenni; de a superior sohasem lehet kevesebb $\frac{1}{6}$ - és a regular sohasem több $\frac{2}{6}$ -nál. Ezen minőségi osztályozás minden évben megállapított típusok alapján lesz eldöntve. Ha az árú értéke minősége folytán $\frac{1}{2}$ kgonként 2 pfenniggel csökken, akkor nem szállítható; ezen belül való értékcsökkenést a vevő tartozik megtéríteni.

Havre az árat, az ottani raktárakból, 50 kgra vonatkoztatva francban szabja meg. A minőség alapja ugyanaz mint Hamburgban, nemkülönben a a courtagé és a bizományi díj.

Marseille az árat ugy szabja meg, mint Havre, készfizetésre 2% levonással. A minőség: Rio bon ordinaire. Courtagé $\frac{1}{4}\%$, a bizományi díj zsákonként 10 centimes. Egy kötés 250 zsák, 15.000 kg. brutto, 14850 kg netto.

Londonban az árat cwt szerint shillingben szabják meg és az ügyiet alapját: Rio fair chanel képezi. Egy-egy kötés 500 zsák = 580 cwt netto. Az üzletkötés alapját képező kávénak 3 típusát: good (jó), fair (közepes) és common (közönséges) különböztetik meg. Nem szállítható az olyan kávé, mely részben, vagy egészben rosszabb, mint a „common“, de ha jobb a „good“ minőségnél, azt nem veszik külön is figyelembe.

Amsterdam és Rotterdam a cents-ben (hollandi értékben) kifejezett árat a $\frac{1}{2}$ kg-ra vonatkoztatja. Az üzletkötés kettős alapon történik, és pedig vagy „Santos good average“ vagy „Santos good ordinary“

szállítható. A santos kávéból egy kötés 500 zsák = 29.400 kg. netto, míg a jávai kávéból 200 zsák = 12.500 kg.

New-York az árakat egy angol fontra vonatkoztatva centsben szabja meg. Az üzletkötés alapját „Rio No. 7.” képezi.

Olajmagvak.

Az olajok között, melyek az általános kereskedelemben szerepelnek, legfontosabb a repceolaj melyet világító és kenőolajnak használnak; *alkalmazzák szappanfőzésre, a bőr bezsírozására, a gyapju olajozására is.

A repceolaj mellett még a lenolaj is fontos kereskedelmi cikk, mely a firniss készítésnél, az olajos és a nyomdai festékek előállításánál használatos; de ételeket is készítenek vele. Ezen olajok előállítására szolgáló káposzta- és réparepcze termelésével leginkább Oroszországban, Romániában, Indiában, Argentiniában és az A. E. Államokban foglalkoznak; a főfogyasztók pedig Ausztria, Anglia. Német- és Franciaország, Belgium, Németalföld.

Az oroszországi repce főleg Lengyelországból és Bessarábiából származik, míg a lenmag-termelése Kovno, Smolensk, Livland, Kostroma, Wladimir, Ekaterinoslaw, Jaroslaw, Nischni-Nowgorod kormányzóságok területére, továbbá a Wisztula és a Don környékére terjed.

Ezen magvakat nem igen dolgozzák fel az országban magában, hanem kivitelre kerülnek.

A fontosabb piacok: Riga, Leval, Libau, Szt.-Pétervár, Odessa, Taganrog és Nicolajev.

Ezekon a piacokon általában véve 1 pud árat jegyzik kopekekben, olykor, mint Péterváron is, egy tschetwert árat. Határidőre szóló ügyleteket nem kötnek, hanem csakis szállítási ügyleteket.

Rigában és Libauban, a helyben lebonyolítandó ügyletekre nézve, az árú minőségét azzal állapítják meg, hogy $87\frac{1}{2}\%$ tiszta magot követelnek. A külföldre való tekintettel a tiszta mag mennyiségének 95% -nak kell lenni, és az árak, Dániába szállítandó áruira nézve pro 1000 kg, Hollandiába pro 2040 kg, Belgiumba és Franciaországba pro 100 kg. és Angliába pro quarter à 422 *fl.* vonatkoznak. Az eladás készpénz, vagy pedig 3 hónapra szóló bankváltó ellenében történik.

Reval Anglia, Dánia, Hollandia és Németország felé közvetíti a forgalmat és feltételei azonosok a rigai piaccéval.

Pétervár, Belgium, Franciaország, Svéd- és Németország felé szállít. Az árú minőségére nézve vagy próbára, vagy pedig a tiszta olajmag-tartalomért vállalt felelősségre támaszkodnak.

Odessa és Nicolajew főleg Angliába (Hull, London), Hollandiába és Franciaország északi részébe szállítanak.

A külföldre szóló üzletek cif és az illető piac szokásai szerint köttetnek, leginkább készfizetésre, a szállítási okmányok átadásával; néha 1% discontot és számításnak, illetőleg az eladás a *conossement* kiállítás napjától számított 3 hónapi *rembours* ellenében történik.

Orosz-Lengyelországban a repcze 212 orosz fontonként, az olaj pedig pudonként készfizetésre, *sconto* nélkül lesz számítva.

Románia sok repczét termel, különösen Moldvában és a Bukarest-Braila-féle vezető vasut mentén. Sok vadrepcze és lenmag terem a Dobrudschában.

Legfontosabb piaccok: Braila, Galacz és Küstendje. Romániában és Küstendjében a hektoliter árát jegyzik francban, míg Moldvában a jegyzés métermázsára vonatkozik.

A minőség szerint a repczének egészségesnek, száraznak, penész nélkül valónak és rostálnak kell lenni. Az árak raktárban levő árúra vonatkoznak.

Brit-India különösen sok lenmagot (1.820000 tonna a 1016 kg.) produkál, melynek vevői Anglia, Franciaország, Belgium, Németország és az E Államok.

A repcze főleg Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, kis része pedig Velence, Trieszt és Hamburg közvetítésével kerül piacra.

Főpiacok: Bombay, Calcutta, Madras és Kurachee. Az árút $1\frac{1}{2}$ cwt tartalmú jutazsákokban szállítják. Az eladás Angliában quarterenként (416 angol font), Franciaországba és a continens többi részébe 100 kgcént, Hollandiába pedig pr 100 last (1960 kg.) történik.

Argentína főleg lenmagot termel és azt leginkább Angliának, Franciaországnak és Belgiumnak adja el.

Főpiacok: Buenos-Ayres és Rosario de Santa Fé.

Amerikai E. Államokban kevés lenmagot termelnek, hanem leginkább gyapotmagból préselik az olajat. Főpiacz New-York, ahol a lenmag árát bushel; a lenolajat pedig gallonszámra jegyzik dollárban és centsben.

Ausztria termel repczét (250,000 q) és lenmagot (180,000 q). Legfontosabb piacok Wien, Prága és Lemberg; az utóbbi kettő azonban alárendeltebb jelentőségű.

Bécsben az olajmagvakat 100 kgonként, netto súly szerint, zsák nélkül adják és veszik.

Csakis rendszeres termelés által nyert, idegen magvaktól mentes árú szállítható.

A repcze, akár őszi, akár tavaszi, mint apróbb szemű répa- és nagyobb szemű káposztarepce

fordul meg a kereskedelemben. Ha más kikötés nem történt, úgy repcze alatt, tiszta őszi repczét kell szállítani. A szállítható lenmagnak nem szabad 5%-nál több idegen alkotórészt tartalmazni. Idei termésűnek veszik ezen magvak közül a réparepczét minden év június 15-ig, a káposztarepczét július 15-ig, a lenmagot november 1-ig. A repczeolajat 100 kg-onként, nettosúly szerint, ingyen hordóval árulják.

Ha a vétel csak egyszerűen, minden más jelzés nélkül olajra vonatkozik, akkor ez alatt raffinált repczeolajat kell érteni, melynek a Fischer-féle olajmérővel mérve 38°-nak kell lenni. A nyers olaj fokszerinti minősége 37.

A raffinált repczeolajnak termelt (szelid) repczéből préseltnek, szalmasárga színűnek, tisztának kell lenni; feketés színt és színjástszást nem szabad mutatnia. Salétromsavval kezelve azonnal narancsvörös színt kell öltenie és más olajokat nem tartalmazhat.

A szállításra való hordók jó állapotban legyenek és bruttosúly szerint 7 q-nál többet ne nyomjanak. A túlsúly minden 400 kgnál egy $\frac{1}{2}$ kg. Őszre vonatkozó szállításokat szeptembertől, decemberig kell teljesíteni.

A lenolajat 100 kgonként, hordóval együtt, nettótárával árulják. Egy-egy hordó olaj súlya 140—700 kg bruttosúly között változhatnak. A szállítható lenolajnak termelt lenmagból préseltnek, tisztának és más olajoktól mentesnek kell lenni.

Budapesten igen jelentős árúczikk úgy a répa, mint a káposztarepcze. Az olajmagvakat 50 kgonként, tiszta súly szerint, zsák nélkül árulják.

A szállítható olajmagnak egészségesnek, száraznak, szokás szerint rostáltkak, utolsó aratásának, Európában termelt magnak kell lenni; ezzel ellentét-

ben nem szállítható a megmelegedett, dohos és rosszúl rostált mag. A túlsúly 700 kgonként $\frac{1}{2}$ kg.

A repczének szelid, jó és száraz minőségű anyagnak és kereskedelmi szokás szerint rostált és vadrepczétől mentesnek kell lenni. A mustra szerint való eladásnál a mustra mérvadó. Tavaszi repcze csak akkor szállítható, ha ilyen lett kikötve.

Az olajokat 100 kg súlyban, ingyenes hordóval, hordónként $\frac{1}{2}$ kg túlsúlylyal, tiszta súly szerint árulják. A nyers repczeolajat szelid repczéből kell préselni és tisztára szűrve, alj nélkül valónak kell lennie, mely a Fischer-féle olajmérővel mérve legalább 37° fokot mutasson.

A vadrepczéből, lenből, kendermagból, napraforgóból készült olajnak tisztának, aljnélkülinek kell lenni. A szállítására való, vasabronccsal ellátott hordók 700 kg bruttosúlynál nehezebbek nem lehetnek.

Prága. A repczének és a lenmagnak egészséges, száraz, tiszta anyagnak kell lenni, melyet 100 kgonként árulnak.

A repczeolajat 100 kgonként nettosúlyban, hordó nélkül, három hónapi határidőre vagy 2% scontóval árulják.

A nyers repczeolajnak 39 , a raffinálnak 40 fokosnak kell lenni a Jirak-féle olajmérővel, 12° R hőmérsékletnél mérve. A hordók bruttosúlya 800 kgnál több nem lehet.

A lenolajat 100 kgonként, ingyenes hordóval, három hónapi határidőre, 2% scontóval árulják.

Angliában kevés olajmagvat termelnek és az ottani olajipar orosz és indiai repczét, illetőleg indiai, oroszországi, argentinai, hollandi és romániai lenmagot dolgoz fel.

Fontos piacok ezen árúra nézve London és Hull. Londonban a repcze árát 416 fontra vonatkoz-

tatva „cif“ vagy „sound delivered“ jegyzik, a len- és repczeolaj árát pedig pro ton Livre és sh-ben, illetőleg a cwt árát sh és d.-ban.

Az angolországi olajmag-kereskedésre nézve az „Incorporated Oil Seed Association“ szabályzatai mérvadók és ezen társulat „sund delivered“ kötött szerződéseit „cif“-kötéseknek szokták nevezni.

Ezen szerződések értelmében az eladónak jogában áll bármilyen árút szállítani, csakhogy az egészséges árút teljes árával, míg a hibás árút a felbecsült értéke szerint fizetik.

Az Angolországban nőtt olajmagvak ára a rak-tárból, vagy vasuti állomástól értendő, 30 napi fizetési határidővel; idegen termésű olajmagvak ára „cif“ van megszabva, $2\frac{1}{2}\%$ discount és a conossement kiállításának napjától számított 3 hónapi kamat levonásával, melynek összegére nézve évi 5% mérvadó:

A lenmagban 4% , a repczében pedig 3% -nál több idegen, olajat nem adó mag nem lehet.

Hull úgy jegyzi az árakat mint London. Az ügyletek rendszeren „cif“ és 3 hónapi kamat kikötésével köttetnek, és a kamatot a conossement kiállításának napjától számítják. Az idegen magvakra nézve Londonnal megegyező határozatokat követnek.

Németország. Legfontosabb piacok Berlin, Danzig, Königsberg, Breslau, Köln, Mannheim és Leipzig.

Olajmagvak árát pro 1000 kg, repcze- és lenolaj árát pro 100 kg jegyzik.

Berlinben a kereskedés tisztán a kereskedelmi törvény alapján történik börzeszerű szokások; nem érvényesülnek.

A minőségre nézve rendszerint mustrák kötik a szerződő feleket, de a termelési hely, ill. vidék meg-

jelölésével is jellemzik az árút, megemlítvén, hogy az jó, száraz és egészséges átlagos minőségnek felel meg.

A repczeolaj ára hordóstul együtt értendő és minőségének, a Fischer-féle olajmérő szerint, 37 fokosnak kell lenni.

Az olajnak jó minőségű nyers olajnak kell lenni és 100 mázsás (5000 kg.) tételekben szállítandó. A szállításra használt hordók vassal abrin-csoltak és 3 mázsától 20 mázsáig (à 50 kg.) menő bruttó súlyúak legyenek.

Stettinben olajmagvak és az olajpogácsa ára 1000 kgra, az olajok ára pedig 100 kgra (nettosúly) vonatkozik és bele van értve a hordó ára is. Eredeti tárát számítanak és az ügyletek készfizetésre kötik.

A lenolajra nézve a decort 1%, a repcze olajra nézve nincs levonás.

Leipzig. A repczeolaj árát 100 kgonként jegyzik, hordó nélkül, készfizetésre. Az olajnak tisztának, világosnak és a Fischer-féle olajmérő szerint 37 fokosnak kell lenni.

A repczét 1000 kg-onként jegyzik, zsák nélkül, készfizetésre. Az eladó 5%-kal többet vagy kevesebbet szállíthat; ha ezen eshetőség már előre figyelembe lett véve, akkor a különbséget a kikötött árral, különben pedig a napi árfolyam szerint veszik figyelembe.

Franciaország maga is termel olajmagvakat; iparának szükségleteit azonban jelentékeny bevétel által fedezi.

A kereskedés főhelye Paris. Az importra való tekintettel fontos helyek: Havre, Dünkirchen és Marseille.

Parisban különösen igen jelentős határidő üzleteket kötnek len- és repczeolajra nézve.

Ügyleteik alapját tiszta, világos színű és egész-

séges olaj képezi; az olaj fajsúlyának annyinak, vagy kevesebbnek kell lenni, mint a belföldi termésből préselt olajnak. Jegyzik 100 kg. árát, a részletekben szállított árú mennyiségeinek megfelelő készfizetésre, 1% scontoval. Minden 5000 kgnál 17 kg. lehet a súlykülönbözlet. Az egyszerre szállítandó árú súlya 5000 kgnál kevesebb nem lehet és ezen mennyiségnél 500 kg-al több vagy kevesebb is szállítható. A több vagy kevesebb a szállítása napjának árfolyama alapján egyenlítendő ki.

A lenolajjal ugyanezen alapon kereskednek, csakhogy a sconto 2%.

Németalföldnek is igen jelentékeny bevitele van olajmagvakban, különösen a lenmagban; a főpiacok: Amsterdam és Rotterdam.

Rotterdamban az indiai és a laplatai lenmag jegyzése 1960, az európai lenmagé 2040, az észak-amerikai 2000, az orosz repczéi 2040, az indiai és a dunamelléki repczéé 2000 kgra vonatkozik.

Az olajmagvakat rendszeren az árúnak Rotterdamba való érkezésénél való készfizetésre árulják; néha a készfizetés a szállítási okmányok átadása ellen teljesítendő.

A len- és repczeolajat 100 kgonként, még pedig a belföldi forgalomban hordó nélkül, a külföldi forgalomban azonban hordostul együtt jegyzik.

Amsterdam. Szokásai nagyban megegyeznek a Rotterdamban követett szokásokkal. Az indiai lenmagot per 1960 kg, netto, zsákkal együtt, készfizetésre, az észak-amerikait per 2000 kg, netto, készfizetésre, a déloroszországit per 2040 kg készfizetésre a megérkezésnél, ha az eladó londoni ügy rotterdami; különben pedig, ha az eladó maga déloroszországi, a fizetés a feladási okmányok ellen történik; a Keleti tengeri lenmagot per 2040 kg, okmányok ellen való készfizetésre árulják.

A repczét, ha indiai, per 2000 kg, nettó, zsákkal együtt, a megérkezésnél való készfizetésre, a dél-oroszországit per 2040 kg, netto cassa, okmányok ellen adják, ill. veszik. Az olajokra nézve kötnek effectív és határidő ügyleteket is. Az árak 100 kgra, netto, vonatkoznak, készfizetés mellett, levonás nélkül. Egy-egy kötés 5000 kg, vagy annak többszöröse. A szállítandó olajnak (szállítható hordókban vagy cisternákban) jó minőségűnek kell lenni, és a repczeolaj legalább 38 fokos, míg a lenolaj legfeljebb $31\frac{1}{2}$ fokos lehet, a J. F. van Deene-féle olajmérővel mérve.

Az effectív ügyleteket is a határidő-üzletkre vonatkozó szabályok szerint kötik; a szállítandó mennyiségnek 5000 kgnak kell lenni, de lehet kevesebb is; de ha kevesebb, akkor az ár egy kissé emelkedik.

Disznózsir. A disznózsirt a bpesti tőzsdén 50 kkgként, hordóval együtt, tiszta súly szerint adják, ill. veszik.

A szerbiai disznózsirt vám nélkül árulják.

A budapesti (városi) disznózsirnak tisztának fehérnek, jóízűnek, simának, ikranélkülinek, aljtól mentesnek és keményre kevert olvasztott árúnak kell lenni. Nem szabad benne idegen zsiradéknak foglaltatni.

Más belföldi disznózsirnak (vidéki) jóízűnek, tisztának, fehérnek és alj nélkül valónak kell lenni.

A szerbiai disznózsir élvezhető minőségben szállítandó.

A disznózsir szállítására alkalmas hordóknak szoroson abrincsolt, keményfa-hordóknak kell lenni. Egy egy hordónak, ha budapesti disznózsirt tartalmaz, 250, ha pedig vidéki árú vagy szerbiai disznózsir van benne, 300 kg. brutto súlyúnál nehezebbnek lenni nem szabad.

A túlsúly 100 kgnál könnyebb hordóknál 25 dkg. 100 kgnál súlyosabb hordóknál 50 dkg.

A vevőnek jogában van a valóságos tárát minden 10 hordó közül kiválasztott egy hordón kipróbálni.

Szalonnát Bpsten 50 kgként veszik, a vételár vám nélkül értendő. Csak egészséges, csont nélküli szalonna szállítható. Kandisznó szalonnáját nem lehet szállítani. Levegőn szárított magyar vidéki szalonna alatt belföldi szalonna értendő.

Bácskai, szerémségi vagy szlavoniai szalonnát csak akkor lehet szállítani, ha az lett kikötve.

Táblaszalonna (hátszalonna) alatt fej, nyak- és hasrész nélküli, szabályosan vágott szalonna értendő. Ha négy darabnak kell 100 kgot nyomni, akkor 20 kgnál könnyebb, ha pedig öt darabnak kell 100 kgot nyomni, akkor 15 kgnál könnyebb darabokat nem lehet szállítani.

Ha csak oldalas szalonna szállítása lett kikötve, akkor a kikötött súlynál 5 kg-gal könnyebb darabok is szállíthatók, csak hogy az ily súlyhiány nehezebb egész darabok által egyenlítendő ki.

A túlsúly minden 500 kg után 1 kg.

A mézet Budapesten 100 kgként, hordóstúl együtt, tiszta súly szerint árúlják és keményfából készült kordókban szállítják.

A csurgatott mézet 210 kg bruttó súlyúnál nehezebb hordókban nem lehet szállítani. A csurgatott, nem különben a nyers mézben nem szabad méheknek lenni s a csurgatottnak az idővel arányosan megsűrűsödöttnek kell lenni.

Szeszes italok. (Bpest) A gyümölcsökből, illetőleg azok levéből előállított szeszes italok (szilvorium, törköly, cognac stb.) csak valódi minőségben szállíthatók és az eladásnál megnevezendő az anyag, melyből előállítottak.

A szeszes italokat hordókban vagy 1, 0,7, 0,5,

0.35 l. tartalmú palaczkokban szállítják és árat hordóval vagy palaczkkal együtt értik. A törkölynek legalább 40%, a cognacnak, szilvoriumnak és más gyümölcspálinkának 48% lángtartalmának kell lenni, a Tralles-féle lángmérővel mérve.

A szállításra alkalmas jó állapotban lévő egész hordók 600—750 l, a félhordók 300—350 l. ürtartalmuk tehetnek.

Ezen árúkra nézve a hónap eleje az alatt 1—5-ig, a hónap közepe alatt 14—17-ig, a hónap vége alatt 27-től a hónap végéig eső napok értendők.

Bor alatt (Bpest) szeszes erjedéssel, tiszta szőlőlevéből előállított folyadék értendő. A bort a belföldi forgalom 100 literenként, a külföldi forgalomban azonban 100 kgonként és árulhatják.

Súly szerint nem árulhatók azonban az aszú és a seprőről le nem fejtett borok.

A bort hordó nélkül, transitó forgalomban a fogyasztási adó és regále illeték nélkül, a pinczében átadva árulják.

A bornak tisztára le kell fejtve lenni. Az új bor csak akkor szállítható seprejével együtt, ha az így lett kikötve; a seprűnek azonban nem szabad többnek lenni, mint amennyi az illető évben azon termelési vidéken átlag a borban van.

Különben pedig fehér hegyi és sillerboroknál 6—8%, homoki boroknál 8—10% lehet. Vörös bor csak seprű nélkül szállítható.

A bor szesztartalma mindig térfogati százalék szerint értendő. Ha más kikötés nem történt, a bort mindig készpénzért, levonás nélkül árulják. Különben 2% sonto vonatik le. A súly szerint eladott bor mennyiségére nézve a hivatalos mérlegelés, a tárára nézve pedig a visszaküldött hordókról kiállított feladóvevényen kitüntetett súly mérvadó.

A bor minőségére nézve a megérkezés után számított 14 nap alatt lehet kifogással élni.

Ha hordók ürtartalma nem lett kikötve, akkor a nagy hordóknak 560—800, a kis hordóknak pedig 280—420 l. ürtartalommal kell bírni; $\frac{1}{4}$ —2 hektoliteres hordókban szállított borból az eladó 20%-al többet vagy kevesebbet is küldhet. Az alkuszdíj minden hl. bor után, eladótól és vevőtől, 40 fillér; üres hordók eladásánál minden hl. ürtartalom után 10 fillér.

Ha megfelelő módon kezelt palaczkbor három hónap alatt zavaros lesz, akkor a vevő visszaadhatja azt az eladónak. A téli hónapokban (december-márczius) való szállításra rendelt palaczkborokat szállítás közben ért minden kár a vevőt éri, még ha a bor zavaros lesz, akkor sem utasítható vissza.

Szilva. A szilvát a budapesti tőzsdén 50 kgonként veszik, ha külföldről jön vám nélkül. Ha hordóban szállítják, akkor az árba bele van értve a hordó is, az ár azonban az árú valóságos súlya (netto) szerint van megállapítva. A zsákokban szállított szilvát elegysúly (brutto) szerint veszik és ára is az elegysúly alapján lesz megállapítva.

Minőségére való tekintettel azt kívánják, hogy száraz, eléggé aszalt és egészséges legyen, de füstszagúnak nem szabad lennie.

A boszniai (nevezik török szilvának is) szilvából, hogy a szokásszerinti minőségnek megfeleljen, legfeljebb 120 szemnek szabad egy $\frac{1}{2}$ kgra menni. A más vidékről származó szilvánál, ha az eladás szokásszerű minősége kikötésével történt, a szemek számát nem veszik figyelembe és minőségét az említett egyéb körülmények határozzák meg.

A szilva szállítására használt hordónak tölgyfából (egész dongából és fenékdarabból) készültnek

kell lenni. 700 kg-nál (bruttósúlyban) nehezebb hordók nem szállíthatók.

A túlsúly hordónként 50 dkg.; a zsákokban szállított szilvának minden 500 kgja után 1 kg.

Szilvaiz. (Bpest) A szilvaizt hordóval együtt, 50 kg-ként, nettotárával árulják és megkívánják, hogy nyers szilvából főtt, meg nem pörkölődött és szilárdná főzött legyen. Egy-egy hordó bruttó súlya legfeljebb 220 kg. lehet. A hordónak kemény fából ill. tölgyfából készülniek kell lenni. A túlsúly 100 kg-ig menő hordóknál 25 dkg, nagyobb hordóknál 50 dkg.

Friss bőrök. (Bpest) A friss bőröket súly szerint, készfizetésre és levonás nélkül árulják.

A bőröknek tisztán kifejtetteknek, metszések és lyukak nélkül valóknak, száraz szőrűeknek kell lenni. Húsnak, zsírnak, vérnek, innak és az állat tölgyének nem szabad a bőrön rajta lenni.

Ha a bőr oldalrészein egy-két lyuk van, melyek azonban értékét nem csökkentik. akkor ez ellen nem lehet kifogást tenni, de a középső részeken előforduló minden lyukért 2 K. levonható a vételárból.

A metszések által nagyon sérült és a víz által, avagy más módon súlyosított bőrök nem szállíthatók.

A nyers bőrökön rajta lehetnek a szarvak és a homlokcsontból 9 cm-nyi, nem lehetnek azonban rajta hus, porcogó, foghus, az orr- és a szájrészek. A farkcsigolyákból is csak 10 cmnyi maradhat a bőrön. A láb alsó részét borító bőrt is a térd alatt 5 cmnyire le kell vágni. A téli hónapokban (nov. február) szállított bőröknél a reájok tapadt koloncok fejében darabonként 1,5 kg. levonható.

Száraz bőrök. (Bpest) Magyarországi vagy ausztriai, származású száraz bőrök súly szerint árultatnak és

árukból, kész fizetés mellett, 2% levonást engednek.

Az ilyen bőröknek épeknek kell lenni; nem szabad, hogy naptól perzseltek, sózottak, füstöltek, megvagdaltak, vagy középső részükön lyukasak, molyették, szőrehagyók, kukaczosak vagy másképp hibásak legyenek és megkivánják, hogy ne döglött állatoktól származzanak.

Szörmék. (Bpest) A szörmének való bornyu-, juh-, bárány-, kecske- és kecskegödölye bőröket, vagy a szörmeárúkat darabonként 2% ráadással, vagy súly szerint 2% túlsúlylyal és készfizetés mellett árulják; de csak ép prémek szállíthatók, selejtes árú nem. E szempontból selejtes árúnak minősítendő, amennyiben bornyubőr, ha döglött állatról való, ha meg van vagdalva, szőrehagyott, molyette és ázott; a bárány-, kecske-, gödölye- és birkaprémekek akár szárítottak, akár sózottak — ha döglött állatról valók, ha meg van vagdalva, ha rúhesek, kukaczosak, ázottak. A súly szerint szállított árút át kell venni, ha a mutatózó súlyhiány 5%-nál nem több, de a 2% felül mutatózó hiányért megfelelő kárpótlás jár.

Tölgykéreg. (Bpest) Az aprított tölgykéreg 100 kg-onként, a csomókban szállított pedig 102 kg-ként árulatik. A cserfa kérgén kívül az osztrák-magyar monarchiában előforduló mindennemű tölgynek a kérgé szállítható, kivéven az olyan tölgy kérgét, mely mocsaras helyen termett, sömörös vagy rozsdapettyes.

A tölgykéreg minőség szerint lehet:

a) I-a (Elsőrendű), mely alatt fiatal erdőségből származó pikkely nélküli, parakéregtől mentes, sima kövér és fénylő kérget értünk, ha nincs benne több 5%-nál gyengén repedezett s a másodminőségű kéreghez közelálló keverék.

b) Középfajú (Original) az olyan tölgykéreg,
Matavovszky; Áruüzleti szokások. 5

mely felerészben első, felerészben pedig másodminőségű kéregből áll.

c) II-a (Másodrendű) a fiatal erdőségből származó tölgykéreg és az idősebb erdőségből való móhától el nem lepett testkéreg, melyen kevés pikkely és paraképződmény van.

a) III-a (Harmadrendű) vagy durva kéreg az idősebb erdőségből származó törzskéreg, valamint az, melyen erősebb pikkelyek és paraképződmény van, különben pedig kövér és moha nélkül való. Bármilyen kéreg csak akkor szállítható, ha egészséges, tökéletesen száraz, jól gondozott, esőtől és nedvességtől meg nem sérült és veretlen. Az ilyen kéreg friss törésű, vagy vágású felülete fehér vagy rózsaszínű. Veretlennek akkor nevezik, ha a törzskéreg vert része nem több 2°/_o-nál.

Elsőrendűként szállítható az olyan kéreg is, melyben 10°/_o-nyi gyengén repedezett, másodrendű felé hajlóminőség van, csak hogy ilyenkor a közbekevert másodrendű kéreg mennyiségének megfelelő ár felét a vevő engedményként követelheti. 10°/_o-nál több másodrendűvel kevert árút a vevő visszautasíthat. A másodrendű kéreg között harmadrendű nem lehet.

Nem szállítható az olyan kéreg, melyet eső ért, vagy másképp nedves lett, ha penészes; nem szállítható továbbá a második nedvben hántott, vagy az olyan kéreg, melyet korán vagy nem elég szellős raktárba helyeztek és az ott megfűlt, korhadt, törési felületén sárgás színű lett.

Nem szállítható végül az olyan aprított kéreg, mely I-a minőségénél 1¹/₂^o/_o-nál, középfajtánál 2°/_o-nál, II-a minőség mellett 3°/_o-nál és a III-a minőségben 4°/_o-nál több kéregport és törmeléket tartalmaz. Galykerég csak akkor szállítható, ha ez külön ki lett kötve; különben pedig tizedrésznyi keverékként,

az első rendűtől eltekintve, mindenféle kéregben előfordulhat, ha a törzskéreggel együtt lett termelve. A galykéreg lehet vert is.

Ha más kikötés nem történt és üzlet nem mustra alapján kötött, akkor középfa ju kéreg szállítandó.

Ha erre nézve más megállapodás nem történt, akkor vágott kéreget kell szállítani és ez alatt mintegy 5 cm. méretet feltüntetendő, négyzetszerű koczkák értendők, melyek között idegen alkotó részek nem lehetnek. Az ú. n. csomóskéregnek lehetőleg egyenlő, 1 m. hosszú s mintegy 20—25 kg. súlyú tekercsekből kell állni, mely tekercsek legalább egyik végükön fűrészszel vannak megegyengetve, de mindkét végükön zsineggel (nem pedig dróttal, fűzfa vagy szalmaguzszal) vannak összekötve.

Az árút május 1-től július 1-ig, az eladó által választott időben kell szállítani, feltéve, hogy a szállítási idő a szerződő felek között nem lett más-kép megállapítva. Az átadás mindég vasuti állomáson eszközöndő és az eladó köteles a kéreget, egy-egy kocsira legalább 10,000 kg. árút számítva, vasuti kocsiba rakatni.

A vágott tölgykéreg fedett kocsikban a larinfusa is szállítható; fedeles ajtajú kocsik csak a vevő beleegyezésével használhatók.

A szállítás részletenként is történhetik, de egyszerre legalább három kocsi rakomány szállítandó. Az árú súlyára nézve a feladó állomás hivatalos mázsálása mérvadó.

Gyapju. (Bpest) A gyapjut 100-onként, tiszta súly szerint, bálókba csomagolva, zsákkal együtt árulják.

A gyapjutól megkivánják, hogy száraz és kolonc nélkül való legyen.

Hulladékgyapju (hasról, lábról való, kézzel mosott), nem különben bőrgyapju és minőség

szerint nem egynemű gyapju csak akkor szállítható, ha az a szerződés megkötése előtt a vevőnek meg lett mutatva, illetőleg ez vele közölve lett.

Túlsúly gyanánt a tiszta súly 2%-át számítják; 50 dkg-nál kevesebbet nem mérnek.

Ugy a vevő, mint az eladó a szerződéskötéskor megjelölheti a zsákokat vagy azok egyrészét, a megjelölt zsákok eladási mustrának tekintetnek.

A tara helyességének megállapítására a vevőnek jogában áll minden 10 zsákból, illetőleg tiz zsáknál kevesebből egyet kiüríttetni, így az esetleges hiányt megállapítani és követelheti a netán mutatkozó átlagos hiány megtérítését. A társkülömbözet később is megállapítható, csakhogy ilyen esetben a hiány hitelesen igazolni kell.

Magyar és belföldi berbecs (zigaja), másodrendű, fekete és hulladékgyapju nem kerülhet egy zsákba.

A durva (erdélyi berbecs, olaszországi, szerbiai, török stb.) gyapjut tiszta súlyban, túlsúly nélkül, 3% kamatlevonással árulják.

Az ilyen gyapjunál a másodrendűt külön zsákokba kell tenni és a vevő csak az első minőségűnek 10%-át kitevő másodrendűt tartozik átvenni és az elsőrendűre kikötött árral megfizetni.

Stampfel Károly kiadásában Pozsonyban

megjelent és tőle, valamint minden hazai könyvárustól megszerezhető:

Földrajzi és statisztikai zseb-atlasz.

Ezen zseb-atlaszt mindenki élvezettel fogja tanulmányozni mert közérdekű dolgok oly sokaságát közli világos előadásban, mint a mennyi ily alakban eddigelé egyáltalában még nem került nyilvánosságra.

Ára diszes vászonkötésben 5 korona

Nemzetünk nagy költői.

Szerkeszti Gaal Mózes.

Ezen vállalatban a magyar szellem kiválóbb képviselőinek: a költőknek, a regény- és drámaíróknak élvezetesen és érdekesen megírt jellemképeik, műveiknek az életrajz keretébe foglalt esztétikai fejtegetései fognak megjelenni.

Eddig megjelentek: Tompa, Petőfi, Arany, Balassa, Gyöngyösi, Zrínyi, Csokonai, Berzsenyi, Kazinczy, Kölesey. Kisfaludy S., Kisfaludy K. és Vörösmarty élete és költészete. Ezeket követni fogják: Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai, Katona, Szigligeti és Madách élete és költészete.

A csinosan és izléssel kiállított füzetek ára egyenkint 40 fillér.

Életpályák.

Utmutató minden pályára, az arra előkészítő összes tanintézetek, tanfolyamok és vizsgálatok ismertetésével. Különös tekintettel a katonai nevelő- és képzőintézetekre, az ipari, kereskedői és általában kevésbé ismert pályákra.

Összeállította

Ferenczy István.

Ára füzve 4 korona, diszes kötésben 5 korona.

Stampfel Károly kiadásában Pozsonyban

megjelent és tőle, valamint minden hazai könyvárustól megszerezhető a

Tudományos zseb-könyvtár.

Minden egyes füzet ára: 60 fillér. = 30 kr.

A „*Tudományos zseb-könyvtár*“ időhöz nem kötötten, 60 filléres kis füzetekben jelenik meg s a tudományok minden ágára kiterjeszkedik.

A „*Tudományos zseb-könyvtár*“ idővel mindazt felöleli, a mi az általános műveltség körébe tartozik. A csinos külsejű füzeteket, rendkívüli olcsóságukra való tekintettel, bárki könnyen megszerezheti. A ki a hasznos tudnivalók ismeretét a legkényelmesebb módon akarja elsajátítani, az föltétlenül vegye meg a „*Tudományos zseb-könyvtárt*“. A jó magyarsággal és eleven stílusban írt füzetek főbb vonásokban világos képet adnak az illető tudományról és megismertetik az olvasót mindazzal, amit az illető szakmából okvetlenül tudnia kell.

Eddigelé a következő füzetek jelentek meg:

1. **Földrajzi és statisztikai tabellák.** Összeállította Hickmann A. és Péter J.
2. **Arithmetikai és algebrai példatár.** Irta Dr. Lévay E.
3. **Kis latin nyelvtan.** Irta Dr. Schmidt Márton.
4. **Magyar irodalomtörténet.** Irta Gaal Mózes.
5. **Görög nyelvtan.** Irta Dr. Schmidt Márton.
6. **Francia nyelvtan.** Irta Dr. Pröhle Vilmos.
7. **Angol nyelvtan.** Irta Dr. Pröhle Vilmos.
8. **Római jog. I. Institutiók.** Irta Dr. Bozóky Alajos.
9. **Római jog. II. Pandekták.** Irta Dr. Bozóky Alajos.
10. **Egyházjog. (Kathol.)** Irta Dr. Bozóky Alajos.
11. **Magyar nyelvtan.** Irta Gaal Mózes.
12. **Magyar stilisztika.** Irta Gaal Mózes.
13. **Magyar retorika.** Irta Gaal Mózes.
14. **A sík trigonometriája.** Irta Dr. Lévay Ede.
15. **Római régiségek.** Irta Dr. Schmidt Márton.
16. **Magyarok oknyomozó története.** Irta Cseh Lajos.

17. Kereskedelem története. Irta Dr. Stirling Sándor.
- 18—20. Egyetemes irodalomtörténet. Irta Hamvas József.
21. Nemzetközi jog. Irta Dr. Gratz Gusztáv.
22. Magyar poétika. Irta Gaal Mózes.
23. Planimétria példatárral. Irta Dr. Lévy Ede.
24. A római nemz. irod. tört. Irta Márton Jenő.
25. Német nyelvtan. Irta Albrecht János.
26. Oszmán-török nyelvtan. Irta Dr. Pröhle Vilmos.
- 27—30. Árúisme-lexikon. Irta Dr. Koós Gábor.
- 31—34. Magyar magánjog. Irta Dr. Katona Mór.
35. Számtan. Irta Dr. Lévy Ede.
36. Logarithmustáblák. Összeállította Polikeit Károly.
- 37—38. Magyarország őskora. Irta Darnay Kálmán.
- 39—40. Magyar büntetőjog. Irta Dr. Atzél Béla.
- 41—42. Bünvádi perrendtartás. Irta Dr. Atzél Béla.
43. Kis növénygyűjtő. Összeállította Dr. Cserey Adolf.
44. Algebra. Irta Dr. Lévy Ede.
45. A magyar helyesírás törvényei. Irta Gaal Mózes.
46. Ábrázolástan. I. füzet. Irta Dr. Kolbaí Arnold.
47. Ábrázolástan. II. füzet. Rajzok az ábrázolástanhoz.
- 48—49. Növényhatározó. Irta Dr. Cserey Adolf.
50. Stereometria. Irta Dr. Lévy Ede.
51. Világtörténelem. I. rész. Irta Cseh Lajos.
- 52—53. Stilisme. Irta Boros Rudolf.
54. Levelező gyorsírás. Irta Bódogh János.
55. Magyar közigazgatási jog. Irta Dr. Falcsik Dezső.
56. Alkotmányi politika. Irta Dr. Gratz Gusztáv.
- 57, 57a. Magyar pénzügyi jog vázlata. Irta Dr. Bartha Béla
58. Általános földrajz. Irta Hegedűs István.
59. Ethika. Irta Dr. Somló Bódog.
60. Ásványhatározó. Irta Dr. Cserey Adolf.
61. Zeneműszótár. Irta Goll János.
62. A görög irod. tört. Irta Márton Jenő.
- 63—64. A Zománcz. Irta Mihalik József.
65. Vita-gyorsírás. Irta Bódogh János.
66. A magyar váltójog. Irta Dr. Berényi Pál.
67. Világtörténelem. II. rész. Irta Cseh Lajos.
- 68—69. A rajzolás vezérfonala. Irta Boros Rudolf.
- 70—72. Mythologia. Irta Dr. Losonczy Lajos.
73. Általános zenetan. Irta Goll János.
74. Államszámviteltan. Irta Dr. Berényi Pál.
75. Jogbölcsélet. Irta Dr. Somló Bódog.
76. Rovargyűjtő. Irta Dr. Cserey Adolf.
77. Szervetlen kémia. Irta Schwicker Alfréd.
78. Mechanika. Irta Dr. Lévy Ede.

79. Szociológia. Irta Dr. Somló Bódog.
 80. Logika. Irta Dr. Schmidt Márton.
 81. Akusztika. Optika. Hőtan. Irta Dr. Lévay Ede.
 82. Áruüzleti szokások. Irta Matavovszky Béla.
 83. A német irodalom rövid vázlat. Irta Albrecht János.
 84. Kereskedelmi jog. Irta Dr. Berényi Pál.
 85. Elektromosság és mágnesség. Irta Dr. Lévay Ede.

A „Tudományos zsebkönyvtár“-ban legközelebb, de időhöz nem kötötten, a következő kötetek megjelenése van tervbe véve:

Aesthetika	Görög régiségek	Paedagógia
Anthropologia	Jogtörténet	Pénzügytan
Astronomia	Kereskedelem-isme	Polg. perrendtartás
Chemia (szerves)	Keresk. földrajz	Statisztika
Dramaturgia	Kosmograph. elemei	Természetrájz:
Egyháztörténet	Közjog	Állattan
Észjog	Lélektan	Bogárgyűjtő
Fejlődéstan	Művelődéstörténet	Lepkegyűjtő
Fogalmazványok	Német helyesírás	Növénytan
Földrajz (politikai)	Nemzetgazdaságtan	Gombaisme
Földtan	Népisme	Ásványtan
Geológia	Oktatási módszertan	Tornatanítás.
Geometria (analytica)	Olasz nyelvtan	Orosz nyelvtan
		Ötvösség

 Minden egyes füzet 60 fillér.